

KOMUNIZMO
PAGRINDAI

J. Venckus

J. VENCKUS S. J.

KOMUNIZMO PAGRINDAI

BUENOS AIRES

Išleido LAIKAS, 1954

Spaudė „LAIKO“ Spaustuvė, Mendoza 2280,
Avellaneda, Buenos Aires, Argentina. - Hecho
el depósito que exige la Ley 11.723. - Impreso
en la Argentina. - Printed in Argentine.

MIELAM SKAITYTOJUI

Viena iš didžiųjų ir sunkiai įspėjamų šio meto mįslių yra komunizmas. Jis nėra tik politinė partija, norinti tvarkyti valstybinius reikalus, bet kartu ir ideologinė sistema, siekianti apimti visą paskiro žmogaus gyvenimą ir visus žmones. Užvaldęs beveik trečdalį žmonijos ir už geležinės uždangos įsivedęs lig šiol negirdėdą vergiją, komunizmas tuo nesitenkina, bet dar stengiasi visomis priemonėmis įsiskverbti į laisvąjį pasaulį ir jį užviešpatauti. Dėlto žmonės, gyveną laisvajame pasaulyje, kad nepatektų ton vergijon ir prieš jos įvedimą galėtų tinkamai kovoti, komunizmą turi teisingai pažinti.

Į komunizmą galima žiūrėti dviem atžvilgiais, — pirma, nagrinėjant tuos pagrindus, kuriais jis remiasi, ir, antra, žiūrint į komunistiniais pagrindais tvarkomą gyvenimą, kuris ryškiausią pavidalą yra gavęs Sov. Rusijoje. Šiame leidinyje į komunizmą žvelgiama pirmuoju požiūriu, t. y. nurodomi jo pag-

rindai, nes, geriau pažinus pagrindus, bus lengviau suprasti, kad naujoji baudžiava, įvesta komunistų valdomuose kraštuose, yra logiška marksistinio-leninistinio mokslo išdava.

Didžioji šios studijos dalis buvo spausdinta „LAIKE“. Tačiau, kad su šiomis mintimis lengviau galėtų susipažinti tie mūsų tautiečiai, kurie per klaidą pakliuvo į komunistų ar jų simpatikų eiles, ir savo veiklai daugiau medžiagos galėtų rasti tie, kurie prieš šį žmonijos priešą aktyviai kovoja, manome esant naudinga ją išleisti atskiru leidiniu.

Blogio nekęsti, bet mylėti suklydusį žmogų ir jam padėti iš klaidos pakilti — ta mintimi vadovavosi Autorius ir Leidėjas, leisdami „Komunizmo Pagrindus“. Ir jeigu bent vienam kitam mūsų tautiečiui ši knygelė padės sugrįžti į krikščionišką ir lietuvišką kelią, mūsų pastangos bus gausiai atlygintos.

LEIDĖJAS

KOMUNIZMAS

Dabar visi kalba apie komunizma. Vieni didžiuojasi, būdami komunistais, kiti, nors širdyje yra komunistai, viešai vengia būti vadinami komunistais, nes bijo, kad gali kartais nukentėti dėl komunizmo, o kiti komunistų iš visos širdies nekenčia, nes gal buvo patekę kada į NKVD rankas patys ar matė, kaip jų giminės nukentėjo nuo komunistų. Vieni iš komunistų laukta, kad mažai tereikės dirbti, kad užmokestis bus geras. Kiti mano, kad komunizmas padės nugalėti religiją, kurios, patys neturėdami, nekenčia. Pagaliau kiti komunizma atmeta, nes jo nesuderina su filosofiniais ir religiniais įsitikinimais, kurių sąžinė neleidžia išsižadėti.

Ne vienas bus rimtai savęs paklausęs, kodėl toks didelis mokslininkas **Fuchs**, kuris dirbo Anglijoje Atominės Energijos Laboratorijoje, turėdamas užtikrintą vietą, labai garbingą ir gerai apmokamą

darbą, vistik sutiko visu tuo rizikuoti, išduodamas atominės energijos paslaptis rusams. Fuchs žinojo, kad, jeigu jį sugaus, jam reikės labai nukentėti. Vistik Fuchs išdavė paslaptis, nes tikrai norėjo komunistams pasitarnauti. Nesenai nukentėjo abu Joliot, — žmona ir vyras, — nes taip pat išdavė paslaptis, kurias žinojo. Ponia Joliot yra duktė tos garsios Madame Curie (gimusi Lenkijoje ir vadinosi Skladovvska). Kas šiandien nežino Madame Curie, kuri išrado būdus, kaip reikia tą atominę energiją gauti iš uranijaus. Paskui vėliau jos duktė padarė dar svarbesnį žingsnį, kuris vedė prie atominės bombos padarymo. Dar yra daugiau pavyzdžių. Matyti, kad komunizmas kaikam yra labai svarbus dalykas, dėl kurio nebijo net didelių aukų imtis. Be jokios abejonės reikia prileisti, kad komunizmas aukščiau stovi už Hitlerio nacizmą. Nacizmas, be bedievybės, buvo didelis vokiečių kraujo garbintojas, iškeldamas vieną tautą, o visas kitas niekin-

damas. Komunizmas stengiasi išrišti vieną svarbų žmonijos reikalą, tai darbo klausimą. Ir be jokios abejones reikia prileisti, kad marksizmas labai daug prisidėjo, jog visos dabartinės kultūringos tautos žymiai pagerino darbininkų padėti, išleisdamos atitinkamus įstatymus, kuriais privertė darbdavius padidinti atlyginimą už darbą, sutrumpinti darbo valandas, aprūpinti ligoje ir panašiai. Bet iš kitos pusės, komunizmas turi tokių dalykų, kuriuos negalima priimti, o tai, ką jis gero yra padaręs, galima ir be komunizmo padaryti. Iš tikrųjų daugelis valstybių pravedė labai gerus darbininkams įstatymus ir be komunistų pagalbos. Dabar pažiūrėkime iš eilės komunizmo pagrindus.

DIALEKTINIS MATERIALIZMAS

Kas yra dialektika? Žodis dialektika yra kilęs iš graikiško žodžio **dialegomai**, kuris reiškia kalbėti, diskutuoti, svarstyti. Aristoteliui dialektika yra tas pats, kas

mums šiandieną yra logika, t. y. mokliškas galvojimo dėsnių sutvarkymas. Platonui, kitam Graikijos filosofui, arba išminčiui, dialektika yra diskusijos arba ginčijimosi būdas: vienas klausia, o kitas turi atsakyti į klausimą, taip kaip šiandien yra mūsų katekizmai. Sokratas vartoja dialektiką kaip mokymo metodą. Jis sakydavo savo mokiniams kokią mintį, o mokiniai turėdavo tą mintį, toliau galvodami, išvystyti, nes viena mintis iššaukia kitą, viena mintis yra protui penas kitoms mintims surasti. Sokrato mintį paėmė vokiečių filosofas Hegėlis (1770-1831). Štai keletas pavyzdžių: Laisvės mintis arba laisvės supratimas kokio nors laukinio žmogaus Afrikoje, pvz. hotentoto. Jam laisvė reiškia, kad jis gali daryti viską, ką tik užsimano, net kitiems galvas kapoti. Tai yra viena laisvės mintis, kurią Hegelis vadina tvirtinimu arba **Teze**. Šitoji visiškos laisvės mintis iššaukia kitą mintį, visiškai priešingą, kur visai nėra laisvės arba yra **tironija**, tai

yra **visiškas laisvės paneigimas**. Tai jis pavadino **Antiteze**. Iš tų dviejų labai tolimų ir priešingų minčių kyla vidurinė mintis, kuri yra viduryje tarp palaidos laisvės kokio nors hotentoto ir kokio Azijos tirono, kuris tik vergiją neša, — tai yra demokratinė laisvė. Ir tai yra **Sintezė**. Kitas pavyzdys: Begalinė Esybė (Tezė), visiškai Nebuvimas, arba Niekas (Antitezė) ir tarp tų dviejų vidury — Sutvėrimas (Sintezė). Pagal Hegelį Absoliutinė Idėja yra viso pasaulio siela. Absoliutinė Idėja yra nuo amžių, pereina visą esamąjį pasaulį ir vėl grįžta į save. Taip Hegelis aiškina nuolatinį judėjimą, pasikeitimą ir išsivystymą visa to, kas yra. Trumpai suglaudus, taip atrodytų Hegelio dialektika:

1) Mintis yra vienetas, sudarytas iš priešingų ypatybių (anarchija - vergija ir demokratinė laisvė ir pan.).

2) Mintis vystosi, tobulėja ta jėga, kurią turi savyje, ir nereikalauja išorinio pastūmėjimo.

3) Ta jėga paeina iš priešgynybių, kuri yra pačioje mintyje (idėjoje). Mintis turi vystytis, nes ji turi savyje jėgą, lyg viščiukas, kuris vystosi iš kiaušinio.

4) Ta mintis pradžioje pati save paneigia (pvz. laisvė save paneigia, pavirsdama į vergiją), paskui šoka atgal, bet jau atsiduria aukštesniame laipsnyje, pvz. iš tironijos pereina į demokratinę laisvę.

5) Visata yra tokiame dialektiniame procese arba eigoje.

6) Mintis gali vystytis be galo: pradžioje yra tezė, paskui antitezė, po to sintezė. Ta pati sintezė yra tezė jau kitai eigai.

Marksas ir Engelsas pradžioje buvo Hegelio pasekėjai. Bet vėliau juodu susipažino su Feuerbachu (1804-1872), kuris buvo visiškai materialistas, t. y. nepripažino nieko aukštesnio už šitą žemišką medžiagą. Feuerbachas mėgdavo kartoti Maleschotto žodžius: "Kultūros ir žmonių minčių pagrindas yra valgis... Jei norime pagerinti žmoniją, tai vietoj kal-

bėję apie nuodėmę geriau ją maitinkime.”
Reiškia, pilvas viską nulemia. Žmogus darė visus išradimus, mašinas, mokslą, kad savo pilvą geriau patenkintų. O nuo gerai pasotinto pilvo pareina ir geros mintys. Marksas ir Engelsas išėmė iš Hėgelio filosofijos Dvasią, pasiliko Dialektiką, kurią pritaikė medžiagai, iš čia pasidarė **Dialektinis Materializmas**. Pirmiau yra žmogus žuvautojas, medžiotojas su visa laisve, paskui žmogus su arklų, su kalvaratu, tai vadinama korporatyvinė santvarka, kada visi valdo įrankius, po to jau vėliau koks savininkas su fabrikėliu ir keliais darbininkais, kurie savininkui dirba. Tokiu būdu susikūrė proletariatas vienoje pusėje ir buržuazija kitoje pusėje, kuri vedė prie privačios nuosavybės, prie valstybės susikūrimo. Proletariatas yra tvirtinimas (tezė), kapitalizmas yra proletariato paneigimas (antitezė), o komunizmas bus sintezė. Dialektinis materializmas yra, pagal Markšą, tas paslaptinis raktas, kuriuo viso pasaulio duris galima atrakinti.

MARKSO DIALEKTINIS MATE- RIALIZMAS

Dabar pažiūrėkime, ką Marksas padarė iš Hegelio minčių. Kadangi Hegelis kalba apie Dvasią, apie Absoliutą, tai į Dievą tikį žmonės toje Amžinoje Dvasioje matė Dievą ir todėl nemanė, kad Hegelis griaua tikėjimą į Dievą. Tikrumoje Hegelis yra panteistas, reiškia, jis nelaiko tos Dvasios begaline Asmenybe, visiškai atskira Esybe, kuri nesusilieja su medžiaga. Kaip ten bebūtų, Marksas visą Hegelio dialektiką apvertė: dvasios vieton jis įvedė materiją, arba medžiagą. Engelsas, Markso neatskiriamas draugas, atvirai sako, kad dialektika yra "mūsų geriausias įrankis ir mūsų aštriausias ginklas" (Engels: Feuerbach, Ed. Lasker, 1946, p. 384). Tas pats Engelsas sako kitoje vietoje: "Nieko nėra virš gamtos ir žmogaus, ir aukštesnės esybės, kurias mūsų religinė fantazija sukūrė, nėra nieko kita, kaip mūsų pačių atspindys" (Ludwig Feuer-

bach, p. 364). Hegelio mintys yra su-
prantamos dvasios gyvenime, pvz. pir-
miau žmogus yra ištvirkęs, pasileidęs,
girtuoklis (tezė), paskui staiga atsiver-
čia, kuriam pats popiežius nėra pakan-
kamai katalikas, kuriam kiekvienas al-
koholio stiklis yra dižiausias prasikal-
timas (antitezė), paskui atslūgsta, at-
gauna pusiausvyrą (sintezė). Bet kaip
yra su neprotinga gamta, su materija?
Engelsas atrado ir negyvoje gamtoje
dialektiką: pvz. miežio grūdas pasėtas
yra tezė, kada supūva žemėje, — antite-
zė arba negacija, paskui išauga varpa
— sintezė (Engels: Duhring, Ed. Dutt,
New York, p. 154). Tas pats Engelsas
sako, kad peteliškė kyla iš kiaušinėlių:
kiaušinėliai yra tezė, kiaušinėliai pavirs-
ta į peteliškes, tai yra kiaušinėlių dingi-
mas arba paneigimas — antitezė, paskui
atsiranda patelė su kiaušinėliais ir turi
sintezę. (Ibid.) Geologijoje tas pats:
pirmiau uolos (teigimas arba tezė),
paskui uolų dingimas nuo vėjų, nuo lie-

taus (uolų paneigimas arba antitezė) ir naujas žemės paviršius (išdava arba sintezė) (Ibid. 155). Ne tik gamtoje, bet ir istorijoje taip pat visi įvykiai eina pagal dialektiką: proletariatas be turto, be nuosavybės (teigimas arba tezė), buržuazija su privačia nuosavybe (proletariato paneigimas arba antitezė) ir turtų bei mašinų su visokiais įrankiais perėjimas į proletariato bendrą naudojimą yra išdava arba sintezė. (Ibid. p. 30). Pats Hegelis pritaikė savo dialektiką istorijai: dialektikos dėsniais einant, susikūrė Prūsijos valstybė, o pagal Marksą ta pati dialektika veda žmoniją prie tokios santvarkos, kurioje nebebus nei klasių, nei valstybių. Visos Markso ir Engelso studijos, visi jų darbai neprivedė prie socializmo, kaip išvados, bet, priešingai, visos jų studijos buvo tam atliktos, kad įrodytų, jog dialektika tinka ir negyvai gamtai, ir žmonijos istorijai, ir sociologijai. Dar kartą pakartojame, kas yra dialektika, panaudoda-

mi pavyzdį, kurį kiekvienas gali suprasti.

Imkime vištos kiaušinį, tai yra, pagal Marksą, tvirtinimas arba tezė, paskui iš to kiaušinio perisi viščiukas, jau reikia sakyti, kad kiaušinio nebėra ir tai yra kiaušinio paneigimas arba antitezė, moksliskai tariant, šito pasikeitimo išdava yra kita višta — sintezė.

Trumpai suglaudus, marksizmas štai kaip atrodo:

1) Pirmas Markso dėsnis yra **Priešingumų dėsnis** (la ley de los opuestos). Kiekvienas daiktas yra priešingų ypatybių vienetas. Marksas pripažįsta tik vadinamą intelektualinę kontradikciją, pvz. apskritas keturkampis. Tokio dalyko nėra. Marksui nėra prieštaravimo sakyti, kad daiktas save sunaikina arba save judina. Jis pats atvirai pasisako, kad **jis nežinaš**, kodėl kiekvienas daiktas turi būti priešingybių vienetas, bet, jo nuomone, jei vieną kartą šitą teoriją prileidi ir priimi, tai tada visi gamtos reiškiniai gerai išsiriša. Marksas, kaip matome,

nesilaiko priežastingumo dėsnio (principium causalitatis). Aristotelio filosofija ir daugumos žmonijos protas sako, kad iš nieko nėra nieko, kas yra, turi turėti priežastį. Marksas nesilaiko taip pat vadinamojo identiškumo dėsnio, t. y. tas pats daiktas negali būti drauge ir kitas.

2) Antras Markso dėsnis yra **Negacijos dėsnis**. Pvz. grūdas, kurs pasėtas numiršta.

3) Trečiasis — **Pasikeitimo arba Transformacijos dėsnis**, pav. grūdas, kurs išaugina varpą.

Kokios yra Markso mokslo išvados?

1) Medžiaga yra autodinamiška arba pajėgi iš savęs, todėl ji nereikalauja jokių jėgų iš kitur, trumpai tariant, gamtai nereikia Dievo, kuris būtų ją padaręs ir ją tvarkytų.

2) Gamtai nereikia jokios dieviškos Išminties, kuri tvarko žvaigždynų kelius, kuri sukūrė gyvybę.

3) Medžiaga yra amžina. Iššina,

kad pasaulis visados buvo nuo amžių, todėl nereikia jokio Kūrėjo.

4) Transformacijos dėsnis išaiškina viską: iš negyvos gamtos pasidarė gyvybė, ta gyvybė vystėsi, kol priėjo iki žmogaus.

Didelės reikšmės marksizmo teorijoje yra istorijos supratimas. Marksistinė teorija nesirūpina, ką dideli žmonės yra nuveikę. Marksas mano, kad, jeigu leisi Dievui tvarkyti pasaulį ir žmonių laisvai valiai nulemti pasaulio įvykius, tai neberasi įstatymų ir dėsnių istorijoje, nes laisva valia, — nesvarbu, ar ji bus Dievo ar žmogaus, — gali vienaip ar kitaip pasielgti. Marksui istorija pareina nuo produkcijos įrankių, nuo mašinų. Tokiu būdu turime tą garsųjį Markso materialistinį istorijos supratimą.

Marksas įveda į savo teoriją daug dalykų, kuriuos jis laiko aiškiais, tačiau kurie kaip tik nėra aiškūs, pvz. **Priešingumų dėsnis**. Kokie yra priešingumai,

pvz., tarp vyro ir moters, tarp pozityvinės ir negatyvinės elektros, tarp šiaurės ir pietų magneto? Mes, gamtininkai, sakome, kad čia yra potencialų skirtumas, kaip elektroje, o gal tik tarp vienokių ar kitokių ypatybių, kaip pvz. vyre ir moteryje. Koks yra priešingumas tarp kiaušinio ir besimezgančio viščiuko? Mes nematome jokio priešingumo tarp sudėtų plytų bei cemento ir namo, kuris bus pastatytas iš tų plytų. Mes nematome ir negacijos dėsnių grūde. Tiesa, paprasti žmonės sako, kad pasėtas grūdas pirmiau supūva, paskui išdaigina augalą. Mums biologams bedygstas grūdas nėra supuvimas, grūdo paneigimas, bet labai gilus gyvybės procesas, kurį reikia aiškinti kitais dėsniais ir kuriam nepakanka Markso negacijos dėsnio. Marksas sako, kad medžiaga yra amžina. Tegul jis pirmiau tai įrodo. Marksas kalba apie **Transformacijos dėsni**, pagal kurį visi didieji gamtos reiškiniai vyksta, bet jis visiškai nepasako,

kaip tas transformacijos dėsnis į gamtą pateko. Pagal Marksą viskas eina savime magiškai. Taip pat Marksas nepripažįsta laisvos valios istorijoje. Marksistai mėgsta kalbėti apie vadinamą „superstruktūrą“. Superstruktūra, pagal Marksą, yra tų laikų žmonijos civilizacija, kultūra su menu, kaip muzika, literatūra, mokslu, išradimais ir pan. Ir visa šita superstruktūra pareina ne nuo žmogaus sielos, bet nuo produkcijos įrankių, nuo tos kovos stovio, kurioje tada yra proletariatas ir buržuazija. Pakeisk ekonomines sąlygas ir visa ta superstruktūra pasikeis. Visi pripažįsta, kad Rusijoje ekonominės sąlygos mažiausiai buvo priaugusios komunizmui, ir vistiek komunizmas ten įsiviešpatavo Lenino, Stalino ir kitų dėka. Kas pirmiau buvo Rusijoje: ar atitinkamos komunizmui ekonominės sąlygos ar Lenino komunizmo struktūra? Ar Rusijoje komunistų laisva valia nieko nereiškę komunizmo įvedimui Rusijoje?

Apie kitas Marksizmo silpnybes pakalbėsime vėliau.

AR RELIGIJA — ŽMONIJOS OPIUMAS?

"Religija yra žmonijos opiumas". Tuos žodžius yra parašęs Marksas savo knygoje: "Hegelio Filosofijos Teisės Kritika". Jis rašo beveik pradžioje: "Žmogus kuria religiją, o ne religija žmogų. Religija yra iš tikrųjų paties žmogaus įsisąmoninimas ir savęs įvertinimas, kol jis dar nerado pasaulyje tvirto pagrindo po savo kojomis. Žmogus nėra koks abstraktas, sėdįs kojas susikryžiaęs prie to pasaulio vartų. Žmogus priklauso žmonių bendruomenei: valstybei, draugijai. Šita valstybė, draugija daro religiją, kuri yra žmogaus sąmonė, bet iškelta išorėn. Religija yra šito išorinio pasaulio teorija... garbės dalykas, entuziazmas, moralinė prievarta, pasaulio iškilmingas papildymas... Religija yra prislėgtos žmonijos de-"

vimas, yra beširdiškojo pasaulio jausmas, yra bedvasio pasaulio dvasia. **Religija yra žmonijos opiumas.**” Marksas toliau sako, kad religija yra išsvajotoji laimė tos žmonijos, kuri gyvena šitoje ašarų pakalnėje. "Kas kritikuoja religiją, tas nuskabo išsvajotas gėles, kurios puošia jo grandines. Svarbu yra ne tai, kad žmogus turi nešti grandines be išsvajotų papuošalų, bet kad jis turi numesti nuo savęs grandines..." Taigi Marksui religija yra kaip kokia svajonė, kuri nieko bendro neturi su tikrove. Tai graži pasaka apie būsiančią laimę žmonijos, kuri eina grandinėmis apkaustyta per šitą ašarų pakalnę. Marksistai labai dažnai kalba apie tą opiumą. Tikrumoje, tas išsireiškimas "Religija yra žmonijos opiumas" nėra paties Markso išgalvotas, bet jis tą sakini paėmė, berods, iš Bruno Bauer (1809 - 1882), kuris buvo didelis krikščionybės priešas ir kuris patarė krikščio-

nybę pakeisti **antropologija**, t. y. mokslu apie žmogų.

Koks panašumas yra tarp religijos ir opiumo? Kas yra opiumas? Opiumas yra cheminis junginys, išspaustas iš aguonos vaisių, iš dėžučių. Augalo mokliškas vardas yra **Papaver somniferum L.** Opiumas pradžioje sužadina nervus, žmogus pasidaro linksmas, vėliau jis pasidaro mieguistas, dvasia nupuola, mintys pradeda maišytis, protas atbunka. Gydytojai kalba, kad opiumas yra, vienu žodžiu, analgesikas ir hipnotikas. Taigi, pagal Marksą, religija daro tą patį: mažina skausmus ir migdo sąžinę, kad nejaustų tų neteisybių, kurių yra tiek daug. Iš tikrųjų, pagal Marksą, religijos likimas jau buvo išspręstas, priimant dialektinį materializmą. Jeigu priimi materializmą, tai religijai jau nebėra vietos. Kas supranta liaudį, proletariatą, darbininkų mases, gerai žino, kad jų nesujaudinsi, nesužavėsi kokia sausa dialektine filosofija ir jų nepri-

trauksi. Todėl darbininkų masėms yra sakoma, kad religijos nereikia, nes buržuazija naudoja religiją, kad geriau galėtų darbininkus išnaudoti. Darbininkai turi neturtą kaip iš Dievo rankos priimti ir su savo sunkiu likimu susitaikyti. Už tai danguje jiems geriau būsia. Taigi išeina, kad religija yra viena iš daugelio buržuazijos priemonių darbininkams išnaudoti ir sau daugiau turtą susidėti. Taip kalbant, jau galima darbininkų mases įkaitinti ir sukelti neapykantą ne tik prieš buržuaziją, bet ir prieš pačią religiją, prieš Bažnyčią ir kunigus, kurie tą religiją skelbia. Išeina, kad kunigai yra kokie buržuazijos tarnai iš vienos pusės ir liaudies priešai — iš kitos pusės.

Marksizmas daro kelias labai dideles klaidas:

1) Jis savo kovoje tyčiomis neskiria religijos nuo religijos: jis meta į vieną puodą katalikybę su visomis protestantų sektomis, su pravoslavija, su pagoniš-

komis tikybomis. Katalikų Bažnyčia atsako tik už savo darbus. Visų pirma marksizmas perdeda Bažnyčios galią žemiškuose dalykuose. Kada krikščionybė atsirado, tada viešpatavo vergija, — visi turtingieji turėjo savo vergus. Bažnyčia nemanė, kad būtų buvę gera pasakyti visiems vergams: "Bėkite nuo savo ponų". Bažnyčia krikščionino širdis, kol nauja dvasia atėjo. Bažnyčia nesikiša net ir į savo pavaldinių žemiškus turtus. Jeigu reikia bažnyčias statyti, Bažnyčia prašo, kad duotų. Jeigu duoda, gerai. Jeigu kas nenori duoti, nors ir turi, neverčia. Bažnyčia nėra žemiškųjų turtų dalintoja.

2) Visiškai yra neteisinga sakyti, kad Bažnyčia nesirūpina darbininkija. Pakanka pasiskaityti popiežiaus Leono XIII, vėliau Pijaus XI enciklikas, kad įsitikinus, jog Bažnyčia aiškiai įpareigoja darbdavius duoti teisingą atlyginimą už darbą, kad darbininkas galėtų su visa savo šeima tinkamai ir pasiturinčiai

pragyventi. Darbdavio yra šventa pareiga, kuri riša jo sąžinę, atlyginti darbininkams gerai. Bažnyčia nieko daugiau ir negali daryti. Ji negali priversti jėga turtingųjų, kad savo turtus padalintų.

3) Visiškai nematyti, kodėl Bažnyčia turėtų ypatingai rūpintis kapitalistais, kad jie dar daugiau praturtėtų. Visų pirma dauguma kapitalistų nėra katalikai, yra ar žydai, ar protestantai, ar kokie liberalai, ar netikėliai. Kodėl Bažnyčia turėtų būti suinteresuota, kad jie visi dar daugiau didintų savo kapitalus? Juk jie nepadės bažnyčių statyti, išlaikyti katalikiškas mokyklas ir kitokią Bažnyčios labdarybę!

4) Pagaliau tie patys kapitalistai neįaučia jokie reikalo, kad Bažnyčia jiems padėtų. Jie patys moka savo reikalus apginti.

5) Mūsų laikais Bažnyčia daugiausiai yra palaikoma darbininkų žmonių, o ne kapitalistų, nors kartais ir pasitaiko, kad turtingas katalikas steigia Bažnyčiai uni-

versitetus ar kolegijai. Daugiausiai tai paprasti žmonės išlaiko Kat. Bažnyčios mokyklas, misijas, stato bažnyčias. Taigi Bažnyčia turi didelį interesą, kad darbo žmonės gerai uždirbtų, tada ir Bažnyčiai daugiau išeina į naudą.

6) Bažnyčios senas patyrimas rodo, kad ir tikėjimui ir dorybei išeina į naudą, jeigu žmonės savo žemiškus reikalus tinkamai gali aprūpinti. Rodos, vysk. Ketteleris sakydavo, kad trumpiausias ir tikriausias kelias į žmonių širdis eina per pilvą. Bažnyčia visados meldėsi ir meldžiasi, kad Dievas apsaugotų žmonių nuo maro, bado, ugnies ir karo. Kada prasidėjo Pirmasis Pasaulinis karas, Austrijos karalius paprašė, kad popiežius laimintų Austrijos ginklus. Popiežius griežtai atsisakė tai daryti, sakydamas, kad laiminąs taiką, o ne karą. Taigi Bažnyčia nelaimino net katalikiškos šalies, Austrijos, ginklų. Kada popiežius kalbėjo apie komunizmą ir jį smerkė, visados pridėdavo žodžius:

"ateistinis, bedieviškas" komunizmas. Jeigu komunizmas neskelbtų bedievybės ir religijos skaudžiai nepersekiotų, Bažnyčia nesikištų į jo grynai žemiškus reikalus. Kol komunizmas prievarta vers žmones būti bedieviais, tol kova tarp Bažnyčios ir tikinčios žmonijos iš vienos pusės ir marksizmo iš kitos pusės nepasibaigs. Bebel ištarė 1893 m. šituos žodžius: marksizmas turi vieną didelį priešą, tai yra katalikybę. Nors komunistai, kol paima viršų, mėgsta sakyti, kad duos religijos laisvę, nes religija yra privatus dalykas, bet rusų komunizmo praktika aiškiai parodė, kaip jie tą laisvę supranta. Kada buvo pirmą kartą Hagoje sudaroma marksistų programa, tai tie žodžiai, kad **religija yra laisva kaip privatus dalykas**, daugeliui marksistų nepatiko ir jie pasiūlė išmesti iš marksistų programos. Jeigu tie žodžiai visgi pasiliko programoje, tai įvyko dėka Liebknechto, kuris patarė palikti, kad "apgautų prasčiokus ir suviliotų kaimiečius". Ko-

munizmas yra žmogaus širdies problema. Komunizmas per žmones iškilo į viršų ir tų pačių žmonių bus nugalėtas. Kiekviena žmonijos karta turi teisę savo proto Įsitikinimus persvarstyti. Ateis kada nors ir tokia Rusijos karta, kuri patrauks komunizmą į savo proto teisumą. Abraomas Lincoln yra gražiai pasakęs: "Vienus žmones galima apgaudinėti visą laiką, kitus tik kai kurį laiką, bet visų žmonių ir visais laikais negalima apgaudinėti."

Yra liūdna matyti, kad daug darbininkų pasirenka savo tikėjimo ar religijos dalykuose vadovu žmogų, kuris pats religijos neturėjo. Marksas gimė žydiškoje šeimoje Tryre (Vokietijoje) 1883 m. gegužės 5 d. Karoliui Marksui esant šešerių metų amžiaus, jo tėvai ir visa šeima perėjo į protestantizmą, nes tada lengviau būdavo gauti valstybinę vietą. Šiaip jau protestantizmas neturėjo nei pačiam Karoliui, nei jo visai šeimai jokios reikšmės, nes nė vienas iš jų

niekados nepraktikavo jokios religijos. Karolis Marksas buvo pasirinkęs sau Aeschylo Prometėjaus posakį: "Vienu žodžiu, aš neapkenčiu visų dievų". Iš šito sakinio jis neišskyrė nei žydų Jahves, nei krikščionių Dievo. Ir šiandien marksizmas nekenčia Dievo. Jeigu komunistai nekenčia Dievo, nejaugi ir mes turime būti verčiami Jo nekęsti. Ir kodėl?

RUSŲ MARKSIZMO ISTORIJA

Rusijos revoliucijos tradicija prasi-dėjo 1840 — 1850 metais. Tiesa, 1825 m. gruodžio 26 d. buvo įvykęs didelis sukilimas prieš caro valdžią. Kadangi tas sukilimas įvyko gruodžio mėnesyje (rusiškai gruodis — dekabr), todėl tas visas sukilimas yra vadinamas dekabristų sukilimu. Dekabristai pasi-naudojo Aleksandro I mirtimi (1825 m. gruodžio 1 d.), todėl ir sukilo. Nikalojus I (1825 — 1856), sosto įpėdinis, visu griežtumu maištą numalšino ir paskui vi-

są savo gyvenimą labai despotiškai valdė šalį. Nikalojaus I despotizmas buvo kaltas, kad Rusijoje revoliucinis judėjimas prasidėjo. 19 šimtmečio viduryje kilo dvi didelės srovės: viena vadinosi slavofilų, o kita Vakarų Europos šalininkų, arba rusiškai tariant "zapadnikų" (vakariečių). Prie zapadnikų priklausė labai žymūs žmonės, kurie ir šiandien rusų komunistų yra laikomi didelėje pagarboje — tai buvo V. G. Bielinsky (1810 — 1848), M. A. Bakunin (1814 — 1876) ir A. I. Herzen (1812 — 1870). šitie ir dar kiti žmonės pradėjo žūtbūtinę kovą prieš Nikalojaus I režimą. Rusų liaudies padėtis tikrai buvo liūdna, dar baudžiava tebeveikė, žmonės turėdavo išbūti kariuomenėje iki 25 metų ir pan. Tuos kaimiečius baudžiauninkus plakdavo ir kapodavo bizūnais. 1860 — 1870 m. kilo naujas kovotojų tipas. Tie nauji revoliucionieriai save vadino "**nihilistais**", reiškia, kurie nieko (nihil) nepripažino — nei Dievo, nei sielos. Žymiausi nihilistai buvo N. G.

Černiševsky, (1828 — 1889), N. Dobroliubov (1836 — 1861) ir D. I. Pisarev (1841 — 1868). Nihilistai buvo dar ir tuo ypatingi, kad jie neigė ne tik religiją, bet ir kultūrą, kurią laikė turtingų dykaduonių išmislu ir liuksusu. Turgenevas aprašo savo romane **Tėvai ir Vaikai** tokį nihilisto tipą, kuris vadinosi Bazarov. Turgenevo nukaltas žodis "nihilistas" ir prigijo. Pats žymiausias nihilistas buvo N. G. Černiševsky (1828 — 1889). Jis buvo popo sūnus ir mokėsi dvasiškoje seminarijoje. Jis buvo, atrodo, neteislingai apkaltintas revoliucionierišku veiki- mu, bet jis visas bausmes — kalėjimus, iš- trėmimus — labai kantriai, stačiai aske- tiškai apsiėmė kentėti. Jis kalėjime pa- rašė veikalą „**Kas daryti?**“, kuriame apra- šo vieną revoliucionierių, vardu Rechme- tov, miegantį ant aštrių vinių, kad pri- prastų prie skausmų ir kad sustiprintų savo būdą.

Po nihilistų seka vadinami liaudininkai (narodniki), kurie idealizavo rusų kai-

mietį, rasdami jame daug dorybių ir vertybių, kuris, nežiūrint savo sunkios dalios, kantriai kenčia ir nepasiduoda žiauriam likimui, sudarytam negailestingos savo paties krašto valdžios. Herzen duoda šūkią liberališkai inteligentijai „**eiti į liaudį**”. Bakuninas ragina liaudį sukilti prieš nelemtąjį carizmą.

1876 m. susikūrė stipri organizacija, kuri pasivadino „**Žemė ir Valia**” (Zemlia y Volia). Šita organizacija atsižymėjo savo terorizmu ir atentatais prieš patį carą ir jo valdžios žmones. 1879 m. šita organizacija pasidalino į dvi grupes: viena pasivadino „Liaudies Valia” (Narodnaja Volia) ir kita — „Juodosios Žemės Perdalinimas” (Černij Peredel), nes po baudžiatvarkos panaikinimo liaudžiai, kaimiečiams teko pati menkiausia žemė. „Narodnaja Volia” buvo teroristų organizacija. Tie teroristai tyčiomis darė visokius triukšmus, kad atkreiptų pasaulio dėmesį į baurią Rusijos būklę, žemindami savo valdžią. Vienas žymiausių „Narodnaja

Volia” steigėjų buvo A. J. Željabov (1851 — 1881). Jis buvo svarbiausias asmuo, suruošęs prieš carą Aleksandrą II atentatą, kuris ir pasisekė 1881 m. kovo

1 d. Kada atentatas pavyko, Željabov pats laisva valia viską išpasakojo policijai, kaip tai įvyko, kokiais tikslais, visą kaltę prisiimdamas sau. Tai buvo savo rūšies propaganda revoliucionierių naudai, kad tuo pavyzdžiu eitų ir kiti jauni žmonės, kad susižavėtų jo didvyriškumu.

Kitas žinomas revoliucionierius buvo kunigaikštis P. A. Kropotkin (1842 — 1921), kuris, būdamas prie caro rūmų, persirengdavo darbininku ir lankydavo darbininkų šeimas tuo laiku, kada caro rūmuose banketai vykdavo. Kropotkinas yra taip pat žinomas ir savo raštais.

Labai atsižymėjęs revoliucionierius buvo Sergius Gennadijevic’ius (1847 — 1882), kuris sukūrė vieną teroristų draugiją, pavadinęs ją „Kirvio Draugija” (Obščestvo Topora). Jis buvo toks didelis revoliucijos apaštalas, kad, ir kalė-

jime sėdėdamas, atversdavo kalėjimo sargus, per kuriuos bendraudavo su „Narodnaja Volia“ žmonėmis.

Neapleiskime dar vieno revoliucionieriaus, — Nečajev, — kuris buvo didelis asketas. Jis parašė „Revoliucionieriaus Katekizmą“ (kiti mano, kad Bakuninas jį parašė). Katekizme pasakyta, kad „revoliucionierius yra jau nuo pat pradžios pasmerktas mirti. Jau nebeturi savo asmeniškų interesų, nei reikalų, nei jausmų, nei ryšių. Niekas jau nebeturi savo, net vardo. Viskas jame yra persunkta išimtinai tik viena mintimi, viena aistra — revoliucija. Savo širdies gelmėje ne tik žodžiais, bet ir darbais nutraukė visus ryšius su visuomene ir su civilizuotu pasauliu, su įstatymais, su papročiais, su visa priimta tvarka, net ir su morale. Pasidarė nesutaikomas civilizuoto pasaulio priešas ir, jeigu dar gyvena šitame pasaulyje, tai daro vien tik todėl, kad galėtų jį visiškai sunaikinti. Vienintelis mokslas, kurį žino, tai destrukcija. Niekina ir neapken-

čia dabartinės socialinės moralės su visais jos tikslais ir visose jos apraiškose. Jo akyse tik tas yra dora, kas padeda viešpatauti revoliucijai, o kas kliudo revoliuciją, yra nedora. Dieną ir naktį turi turėti tik vieną mintį, vieną tikslą — ne-gailestingai naikinti. Dirbti šaltai ir be pertraukos šitam tikslui ir visada būti pasiryžusiam žūti ir savo rankomis padėti žudyti kiekvieną, kuris trugdo pasiekti mūsų tikslą.” Taip kalbės vėliau ir pats Leninas.

Paminėsime dar kitą revoliucionierių, kuris yra labai panašus į Leniną savo revoliucine taktika. Jis vadinasi P. Tkačev’as (1844—1885). Jis kilęs iš aristokratiškos šeimos, bet jau aiškiai kalba, kaip vėliau kalbės komunistai: sunaikinti esamą valstybę ir perleisti visą valdžią labai griežtai organizuotai mažumai, o pasiekta valdžia reikės naudotis despotiškai.

Mirus nuo teroristų rankos carui Aleksandrui II, Rusiją valdė Aleksandras III. Terorizmo aktai sumažėjo. Atrodė, kad

liberališkos konstitucijos politika galima bus pasiekti daugiau, negu teroru.

Pažvelkime dabar į visus tuos 19 šimtmečio rusų revoliucionierius. Kas yra jiems visiems bendra? Ne kilmė, ne mokslas, ne profesija, ne socialinė klasė: jų tarpe rasi aristokratų, kariškių ir kuklios kilmės žmonių. Visus juos jungia viena mintis ir vienas noras, — nuversti caro valdžią, kuri yra laikoma visų Rusijos nelaimių kaltininke. Atrodo, kad visi jie galvojo: „Pašalink carą, tada Rusijoje visiems bus rojus”. Antras visų šitų revoliucionierių bruožas yra ateizmas ar nihilizmas, bedievybė. Visi jie yra bedieviai, nors kiti ir iš popų šeimų yra kilę. Nuostabu, kad iš pačios rusų Bažnyčios, iš tikinčiųjų nekilo didesnio ir žymesnio judėjimo, kuris, remdamasis religiniu pagrindu, būtų norėjęs rišti didelius socialinius klausimus. Net patys rusų revoliucionieriai, kurie emigravo į Vakarų Europą ir pirmą kartą susidūrė su Katalikų Bažnyčia, pastebėjo skirtumą tarp pra-

voslavų ir katalikų. Jie stebėjosi, kad Kat. Bažnyčia drąsiai gynė darbininkų, bendrai kalbant, neturtingųjų reikalus ir reikalavo iš valdžių reformų. Katalikų Bažnyčia — tai per popiežius, per vyskopus, tai per religinius ordinus ar vienuolijas visados gynė nuskriaustuosius. Pravoslavų Bažnyčia, būdama valstybės tarnaitė, neturėjo nei laisvės, nei drąsos ginti nuskriaustųjų reikalų, todėl, kurie turėjo drąsos ginti, tai darė, kaip kas mokėjo, be jokios socialinės programos.

MARKSIZMAS — LENINIZMAS

RUSIJOJE

Pirmasis, kuris supažindino Rusiją su marksizmu, buvo prof. N. Ziber (1844 — 1888). Jis savo paskaitose jau aškliai skelbia Markso teorijas. Bet pati rusų marksistų partija gimė ne pačioje Rusijoje, bet užsienyje, rusų revoliucionierių emigrantų tarpe. Marksistų, arba kaip tada vadinosi, social - demokratų parti-

jos steigėju ir filosofu buvo Georgy V. Plechanov (1856 — 1918). Jis taip pat priklausė ir prie „Zemlia y Volia” organizacijos, bet vėliau neprisidėjo prie atskilusios „Narodnaja Volia”, nes jam terorizmo metodai nepatiko. 1880 m. jis emigravo į Vakarų Europą ir atsidūrė pagaliau Genevoje, Šveicarijoje, kur daug rusų revoliucionierių rado politinę prieglaudą. Ten su Paulium B. Akselrodu (nesumaišyti jį su Liubovu I. Akselrodu ir Ida Akselrod’a, Liubovo sesere, kurie taip pat yra žymūs), L. G. Deutsch ir Vera S. Zasilic įsteigė 1883 m. social - demokratų partiją, pavadindami ją neįtariamam vardu: „Gruppa Osvoboždenia Truda” (Darbo Išlaisvinimo Grupė). Pats Plechanov'as daug skaitė, rašė, laikė daug paskaitų ir vertė į rusų kalbą marksistų raštus. Pirmasis socialdemokratų branduolys Rusijoje susikūrė dabartiniame Leningrade 1885 metais. Tuo pačiu laiku Leninas jau išeina į sceną su savo nepaprastu uolumu ir sumanumu.

LENINAS*)

Vladimir Ilič Ulianov — tai yra jo tikroji pavardė — gimė Simbirske, dabartiniame Ulianovske, 1870 m. balandžio 22 d., o pagal seną rusų kalendorių balandžio 11. Jo tėvas buvo pradžios mokyklų inspektorius. Jis buvo rusas, nors komunistų raštai lengvai prileidžia, kad gal tėvo gyslomis tekėjo kiek totorių, čuvašų ir mordavų kraujo. Stalino laikais buvo galima daug rašyti apie Lenino tėvo kilmę, bet mažai tebuvo rašoma, — nes nebuvo leista, — apie Lenino motiną. Buvo trumpai minima, kad Lenino motina buvo „niemka“ (vokietė) ir daugiau nieko. Rusai išėivijoje (Novoye Ruskoje Slovo, 1952 liepos 6 d., New York) tvirtina, kad Lenino motina buvo žydė. Jos tėvas vadinosi Aleksander Dmitrievič Blank, gimęs Volinijos gubernijoje ir gy-

*) Lenin, atrodo, kilo nuo Lenos upės (Lena) Sibire, kur vieną kartą įvyko didelis darbininkų sukilimas, kuris padarė į V. Uliadovą didelį išpūdį.

venęs Astrachane. Iš profesijos buvęs gydytojas. Lenino motina buvusi nepaprasta moteris, iš kurios Leninas daug ką paveldėjęs ir daug išmokęs. Kada mirė Lenino tėvas ir kada mirties bausme buvo nubaustas 1887 m. už dalyvavimą atentate prieš carą Aleksandrą III vyresnysis Lenino brolis Aleksandras, motina visomis jėgomis pasiaukėjo Vladimirui (Leninui). Iš savo motinos Leninas paveldėjo meilę tvarkai, energiją, ištvėrmę ir kitokius dvasinius gabumus. Leninui visiškai buvo svetima antisemitizmo mintis. Jis nebijojo žydų skirti ir diplomatais, ir pasiuntiniais, ir aukštais valdininkais. Stalinas buvo kitoks. Jis nenorėjo matyti Lenine žydiško kraujo. Nekalbėsime daug apie Leniną, tik tiek pasakysime, kad yra jo nuopelnas, jog bolševikai revoliuciją laimėjo 1917 m. spalio mėnesį. Leninas yra vadinamas „revoliucijos inžinierium“, jam yra taikomi žodžiai: "La révolution c'est fait homme" r. y., kad revoliucija tapo Leninu. Tikrai

galima pasakyti, kad niekas taip nebuvo išstudijavęs pasaulio revoliuciją istorijos metodų, būdų, taisyklių, kaip Leninas. Visi šiandien stebisi, kaip tas žmogus net 54 metų amžiaus nesulaukęs (gimė 1870 m. bal. 22 d., mirė 1923 m. sausio 21 d.) tiek galėjo padaryti. Jau dabar yra išėję jo raštų 35 tomai, o jeigu viską atspausdins, ką Leninas yra parašęs, net ir tuos dalykus, kurių Stalinas nebuvo leidęs spausdinti, tai Lenino veikalai turės 40 tomų. Leninas buvo didelis ir nenuilstamas darbininkas. Jis davė marksizmui naują išvaizdą, todėl šiandien kalbama apie marksizmą - leninizmą, ar net vien leninizmą.

Leninas 1895 m., vos 25 metų vyras, suorganizuoja visus socialdemokratų branduolius į vieną vėliau pagarsėjusią organizaciją: Kovos Sąjungą Išvaduoti Darbininkų Klasę (Sojuz Borby za Osvoždenie Rabočego Klassa). Viena iš Lenino žymiausių ypatybių buvo ta, kad jis spaudą naudojo labai plačiai: pats

daug rašė ir ragino kitus rašyti. Kiti revoliucionieriai labai plačiai naudojo ginklus, pragaro mašinas, kaip jo paties brolis Aleksandras. Leninas ėjo kitu keliu. Kada Leninas išgirdo, kad jo brolis žuvo kartuvėse, ištarė šituos žodžius: „Mes neisime šituo keliu. Tai yra ne tas kelias, kuriuo reikia eiti.“ Dar yra sakoma, kad Leninas ta pačia proga nusiėmęs nuo kaklo kryželį, kurį rusai paprastai nešioja, ir jį visiškai galutinai numetęs į šalį. 1897 m. įsteigė „Novoje Slovo“, (Naujasis Žodis), 1899 m. — „Načalo“ (Pradžia). 1898 m. sušaukė savo I kongresą Minske. Pats Leninas negalėjo būti, nes buvo ištremtas į Sibirą. 1903 m. vyko II socialdemokratų kongresas Londone, kuriame iškilo tarp Martovo ir Lenino ideologiniai skirtumai. Lenino pozicija gavo, nors ir nedidelę, balsų daugumą (bolše — daugiau), o Martovas — menšę, mažiau. Nuo to ir kilo pavadinimai — **bolševikai ir menševikai**.

1917 m. spalio mėnesis atnešė bolševi-

kams pergaleę Rusijoje. Nuo to laiko galima pastebėti kelis periodus:

I-as periodas vadinasi — **Karo Komunizmas**, kuris tęsėsi nuo 1917 m. spalio mėn. iki 1921 pradžios. Tada viešpatavo didelis entuziazmas, pergalės apsvaigimas. Sena santvarka turi būti pašalinta, visos gyvenimo formos turi būti atnaujintos marksizmo dvasioje. Tegul viskas žūsta, tik tegyvuoja komunizmas. Kaip tik tuo laiku kilo civilinis karas, atsirado didelis badas. Pati **Didžioji Sovietų Enciklopedija** pripažįsta savo straipsnyje „Badas“, kad tada mirė nuo bado apie 5 milijonai žmonių.

II. — Tada pats Leninas nutarė nusileisti ir sutiko su nauja ekonomine tvarka, kuri nebuvo grynai komunistinė, šitas periodas tęsėsi nuo 1921 iki 1926 m. Toleravo privatinę nuosavybę, nevertė ūkininkų į kolchozus, galėjo eiti tik, kas norėjo, laisva valia.

III. — 1926 metais naujas, vadinamas industrializacijos, periodas su savo pa-

garsėjusiais „penkmečiais”. Tada prasi-
dėjo priverstinis kolchozų steigimas, dėl
kurio įvedimo kilo aštrios kovos su ūkių
savininkais (kulakais). Tada kilo šūkis:
pravesti tokią industrializaciją, kuri per-
viršytų Jungtinių Amerikos Valstybių
industriją. Prasiėjo partijos valymai,
teismai tų, kurie nukrypo į **kairę** (Tro-
ckis), į **dešinę** (Bucharinas). Jie vėliau
buvo likviduoti. Kova prieš religiją pasi-
darė itin smarki. Kova ėjo už leninizmo
ortodoksiją, už marksizmo mokslo gry-
numą. Partijos buvo pasmerktas vadina-
mas „vulgarinis” ir „mechanistiškas” ma-
terializmas, tebuvo leista išpažinti tik
„dialektinį” materializmą. Gamtos moks-
luose nebeleido mokyti „mendelizmo” o
tik „mičurinizmą”, kuris yra rusiškos for-
mos darvinizmas. Tai kovai vadovavo
pagarsėjęs akademikas Lysenko.

IV. — Atėjo II Pasaulinis karas. Tada
kilo šūkis: „**Ginti Tėvynę**”. Partija daug
kur nusileido, kas labai suklaidino žmo-
nes. Atrodė, kad su komunistais ga-

lima bus susikalbėti. Buvo pradėta manyti, kad komunistai jau daugiau nebepersekios religijos, bet apsirikta.

V. — Pokarinis periodas. Laimėtas karas suteikė komunistų partijai didesnę prestižą. Slavofilų tendencijos padidėjo. Beveik visos slaviškos tautos pateko į rusų įtaką. Galima sakyti visos, — tik kiek vėliau Jugoslavija pradėjo spirtis, taip kad Stalinas galėjo sakyti: „Slavų tautos nebebus daugiau neslavų globoje“. Kur rusų kariuomenė pasiekė, ten buvo atmestos nekomunistiškos valdžios, o kur nepasiekė, buvo įsiusti komunistų agentai, kurie turėjo infiltracijos keliu pasiekti visų valdžių įstaigas. Tendencija buvo aiški: drąsiai organizuoti visose šalyse sau palankius elementus, kurie kovotų už komunizmą. Aiškiai matosi noras didžiųjų valstybių kolonijas ir protektoratus sukiršinti, pradedant sukilimus. Ir taip buvo iki Stalino mirties.

VI.—Naujas periodas, kuris prasidėjo su Malenkovu. Netolima ateitis parodys,

koks periodas bus ir ką jis atneš komunizmui, Rusijai ir visam pasauliui.

„DIEVAS PERSEKIOJA MANE”

Dostojevskio romanuose yra vienas tipas, kuris, vesdamas labai margą gyvenimą, labai daug kentėjęs, ištaria šiuos žodžius: „Kodėl, Dieve, Tu mane persekioji”. Šituos žodžius galima pritaikyti komunizmui. Atrodo, kad Dievas juos persekioja ir persekioja, kad jie to Dievo nenusikrato, kad jie tą Dievą visur mato, visur pastebi ir tą Dievą visur įtaria. Reikia stebėtis, kokią jie milžinišką kovą veda prieš Dievą. Ir vis atrodo, kad tas Dievas iš Rusijos neišeina, ir, svarbiausiai, jiems nepasiseka to Dievo pašalinti iš žmonių širdžių. Kodėl komunistai to Dievo taip bijo? Tai reikalauja jų dialektinis materializmas. Ir kodėl jie Jį persekioja, — tai reikalauja dialektinis materializmas. Kodėl jie tą Dievą turi persekioti? — nes tai reikalauja dialektinis materializmas.

Kada Hitleris pradėjo antrąjį pasaulinį karą, pradėjo bombarduoti Anglijos miestus, tada Churchill ištaręs šituos žodžius: „Kodėl mes neskaitėme pirmiau Hitlerio Mein Kampf?“ Pasaulis mažai tebuvo kreipęs dėmesio į tą knygą, kurią Hitleris buvo parašęs kalėjime būdamas, nelaikė tos knygos svarbiu dalyku. Paskui pasirodė, po visų tų bombardavimų, kad Hitleris visus planus buvo išdėstęs savo knygoje: kad jis kovos ir ko jis nori ta kova pasiekti. Kodėl mes neskaitėme tos knygos pirmiau, kol dar buvo laikas?

Kada bolševikai per visą Kerenskio valdymo laiką kalbėjo žmonėms, tai vieniems tie dalykai atrodė tokie neįmanomi, tokie utopiški, jog manė, kad neatsiras Rusijoje žmonių, kurie tikės komunistams ir juos seks. Kitiems, kurie siekė savo tautos nepriklausomybės, atrodė, kad bolševikus galima panaudoti, kaip gerą priemonę nusilpninti Rusiją ir paskui atsiskirti nuo Rusijos imperijos. Ko-

munistai žadėjo tautoms laisvę. Tegul dabar tos tautos atsako, kokią nepriklausomybę ir kokią laisvę turi. Komunistai žadėjo religinę laisvę. Ar ją turi žmonės pačioje Rusijoje ir tuose kraštuose, kurie yra rusų pavergti? Pasirinko sau raudoną vėliavą, nes tuo simboliškai norėjo pasakyti, kad ta vėliava tapo raudona darbininkų krauju, kurie kovojo už laisvę prieš darbininkų engėjus. Kokios spalvos tapo ta pati vėliava, mirkoma kraujuje tų pačių darbininkų, kuriuos patys komunistai šaudė Rusijoje, šaudė Berlyne ir Pragoje? Kodėl rusai komunistai vartoja savo ginklus prieš darbininkus? Jie tai daro vardan dialektinio materializmo.

„DIALEKTINIS“ MATERIALIZMAS

Kokio materializmo komunistai reikalauja iš savo pasekėjų ir koki jungą užkrauna ant tų, kuriuos paima savo valdžion? Materializmas, t. y. mokslas, kuris tepripažįsta tik medžiagą ir neigia

Dievą bei sielą, visais laikais buvo žinomas. Ir senieji graikai jau turėjo žmonių, kurie mokė materializmą. 18 šimtmetyje buvo žinomas vienos rūšies materializmas, kurį pažinojo ir Marksas. Tai buvo materializmas, kurį mokė Holbach (1723—1789), vokietis gyvenęs Prancūzijoje, Helvetius (1715—1771), prancūzas, Lamëttrie (1709 — 1751), kurio raštų pavadinimai, kaip antai „Žmogus — mašina“, „Žmogus — augalas“, rodo, koks jo mokslas yra, paskui Diderot (1713—1784). Jų materializmas dar vadinasi mechanizmu. Paskiau pasireiškė labai žymus materialistas L. Büchner (1824—1849). Sakoma, kad mūsų pragarsėjęs Dr. J. Šliūpas buvęs Büchnerio materializmo sekėjas. Jie tepripažino tik mechaniškas, fiziškas ir chemiškas jėgas pasaulyje. Marksistai šitokio materializmo nepriima. Jis jiems yra:

- a) perdaug mechaniškas,

b) per daug „metafiziškas“, per mažai „istoriškas“ ir dinamiškas,

c) Feuerbacho materializmas yra per daug „kontempliatyvus“ ir „mistiškas“.

Markso ir Lenino materializmas turi tris ypatybes arba tris dėsnius.

Pirmasis dėsnis: Priešgynybių vieningumas.

Leninas vadina tą dėsnį: **Zakon Edinstva Protivopoložnosti.** Filosofai, pagal Leniną, žino tris evoliucijos rūšis:

a) evoliucija mažėjimu ir augimu,

d) evoliucija pasikartojimu ir

c) evoliucija priešgynybių vieningumu, arba, kas yra tas pats, reiškinių pasidalinimu į priešingumus, arba priešgynybes.

Šita paskutinioji evoliucija Leninui yra svarbiausioji ir tik šita evoliucija išaiškina visus gamtos reiškinius. Gamta ir gamtos reiškiniai yra apdovanojami viena labai svarbia ypatybe, t. y. judėjimu. Kiekvienas daiktas juda iš

savęs, tā judējimą Leninas vadina **auto-**
cinesis, judējimas per save, arba „**samo-**
dviženie”. Mums, paprastiemis žmo-
nēms, atrodo **judējimas** pats papras-
čiausias dalykas — viskas juda pasaulyje.
Judējimas mūšų nestebina, bet išmin-
čiams ir filosofams **judējimas** arba jude-
sys yra labai nuostabus reiškinyš. Šv.
Tomas Akviniētis iš judėjimo net Dievo
buvimą įrodo (S. Th. 'P.I.Q. 2, a. 1).
Šv. Tomas sako, kad visi gali lengvai
pastebėti betkokius judėjimus. Kiekvie-
nas daiktas juda, nes turi galėjimą (po-
tentia) pereiti į judėjimą (aktą). Kiek-
vienas daiktas, kuris juda, keno nors tu-
rėjo būti pajudintas. Kas pajudino, tu-
rėjo taip pat būti pajudintas kito. Ir,
jeigu aš tai seksiu, kas ką pajudino, aš
turiu kada nors prieiti prie to, kas pir-
masis išjudino visus daiktus, ir šv. Tomas
vadina tą pirmąjį judintoją — Primus
Motor, kuris judėjimą turi iš savęs, ir
tai yra Dievas. Iki šiol niekas nesugal-
vojo **Perpetuum Mobile**, t. y. tokį daiktą

ar tokią mašiną, kuri amžinai save judintų. Jeigu nori, kad daiktas judėtų, reikia tą judėjimą daiktui suteikti. Net ir gyvas daiktas, kuris tarytum iš savęs juda, kaip antai augalas, gyvulys, žmogus, vistik energiją turi gauti iš šalies maisto pavidale. Kadangi materializmas Dievo, to pirmojo Judintojo, nepripažįsta, tai jis tą judėjimą logiškai turi kaip nors išaiškinti. Leninas su visais marksistais sako, kad daiktas save judina vidujinių priešginybių, arba priešingumų dėka. Paimkime pavyzdį: kambaryje yra šiltas oras, o koridoriuje yra šaltas, tai tas temperatūrų skirtumas ore iššauks judėjimą. Temperatūrų skirtumas ir yra tos priešginybės (protivopoložnosti), o oras suteikia vieningumą (edinstvo). Tokiu būdu ir gaunasi: **Zakon edinstva protivopoložnosti**. Medžiaga, laikoma amžina. Medžiagos auto-cinesis priešginybių įtempimu ir yra ta garsioji „dialektika“. Tokiu būdu, be

Dievo, be protingos, galingos ir amžinos Būtybes, marksizmas gauna amžinai judančią medžiagą. Šitoki materializmą marksistai vadina dialektiniu arba istoriniu materializmu. Jeigu jau turi amžiną pasaulį, kuris juda, tai, rodos, daugiau nieko ir nebereikia, bet iš tikrųjų marksizmas prideda dar du dėsnius, kuriuodu yra kaip priedu, kaip paaiškinimai pirmojo, kuris yra pats svarbiausias.

Antrasis dėsnis: Perėjimas nuo kiekybės į kokybę.

Su pirmuoju dėsniu marksizmas jau sukūrė matomąjį pasaulį, kuris juda, bet, giliau galvojant, kiekvienas tuojau pasakys, kad judėjimas judėjimui nėra lygus. Chemiški procesai mėgintuvėlyje yra vienos rūšies judėjimai, o protoplazmos judėjimai augale yra kitos rūšies. Gyvulys su savo instinktais dar kitaip juda, o ką pasakyti apie žmogaus judėjimus, kuris savo mintimis ir po erdves

juda, žvaigždes skaitydamas, į žemę len-
da ir ten išjudina, kas jam reikia, palei-
džia mašinas fabrikuose, kurios zvimbia,
birbia ir ūžia. Tikroji problema yra,
kaip pereiti iš negyvos gamtos į gyvą ir
kaip iš vien jausmų gyvenimo pereiti
į proto gyvenimą. Į šitą klausimą atsa-
ko Markso ir Lenino antras dėsnis. Tai-
gi dialektinis materializmas prileidžia,
kad ne visi judėjimai pasaulyje yra ly-
gūs. Kaip jie kilo? Kaip pasidarė, pa-
vyzdžiui, gyvybė? Kas davė tą naują
kokybę (Leninas vadina kačestvo, ne-
maišyti su svoistvo), kas davė tą naują
determinaciją (opredelennost) ? Leni-
nas sako, kad yra transformacija, ne mu-
tacija (prevraščenie, ne izmenenie). Au-
to-cinesėje įvyko šuolis. Tas šuolis įvy-
ko tam tikru momentu „masių santy-
kių linijos mazge“ (vokiškai Knotenli-
nie der Massenverhaeltnisse arba ispa-
niškai: linea nodal de relaciones de me-
dida). Tą mazgą judamoji medžiaga
turi atrasti ir, kada atranda, tuo metu

įvyksta šuolis į aukštesnę ypatybę, pvz. į gyvybę. Nuo ko pareina ta nauja ypatybė, gal kas iš šalies sukūrė, kaip pavyzdžiui sielą Dievas galėjo sukurti tam tikru vystymosi momentu? Ne, pagal marksizmą, ta kokybė pareina nuo kiekybės santykių, t. y. nuo tam tikros medžiagos proporcijos, kaip cheminiai junginiai pareina nuo tam tikro cheminių elementų santykių.

Trečiasis dėsnis: Neigimų neigimas, arba negacijų negacija.

Pirmas dėsnis turėjo išaiškinti, iš kur atsirado pasaulyje judėjimas. Šv. Tomas sako, kad pirmasis šito pasaulio judėjimas pareina nuo pirmojo Judintojo, (Primus Motor), nuo Dievo. Dialektinis materializmas sako, kad amžinoji gamta pati iš savęs turi judėjimą, nes daiktuose yra priešgynybių potencialų skirtumas. Antras dėsnis turi išaiškinti, kaip atsiranda gamtoje naujos kokybės, pavyzdžiui gyvybė, sąmonė, galvojimas.

Šitas trečiasis dėsnis nusako, kad naujos atsiradusios kokybės nepaeina iš kur kitur, iš šalies, bet tampriai yra susijusios su pačia kiekybe (medžiaga) ir kitomis kokybėmis, kurios prieš tai buvo. Tos kokybės turėjo save paneigti autonegacijos keliu, kad užleistų vietą kitai (samootricanie). Paimkim pavyzdį. Yra negyvas chemiškas junginys (pirmas dėsnis). Tas negyvas chemiškas junginys tampa gyva protoplazma, — gavo naują kokybę (antras dėsnis). Bet procesas gali eiti toliau. Šita pirmoji negacija (negyvas daiktas buvo paneigtas gyvo) gali būti paneigta kitos kokybės (pvz. augalo protoplazma gali būti paneigta gyvuliškos protoplazmos, kuri yra aukštesnė, nes gali jausti). Tokiu būdu įvyko kita negacija, arba įvyko negacijos negacija. (Leninas sako negacia snimaietsa). Tuo būdu yra išaiškinami ritmiški judėjimai. Negacijos negacija nėra negatyvus dalykas, bet labai pozityvus ir kūrybiškas. Leninas sako, kad ko-

munizmas nėra paprasta kapitalizmo negacija. Ne. Komunizmas gali panaudoti visus kapitalizmo išradimus, pažangą, industriją. Bet iš kitos pusės komunizmas nekopijuoja kapitalizmo, bet viską pasisavina labai kritiškai. Todėl Leninas griežtai atmetė Bagdonovo (tikroji pavardė A. A. Malinovski) norą įvesti proletarų kultūrą ir taip pat jo norą steigti proletarų universitetus, kurie turėjo būti kitokie, negu mūsų jau įprasti.

MARKSIZMO — LENINIZMO KRITIKA

Komunizmą galima nagrinėti įvairiais atžvilgiais. Į komunizmą galima žiūrėti, kaip kad žiūri koks fabriko darbininkas, jo žmona ir jo vaikai. Jiems visiems atrodo labai paprastas dalykas: prisidėk prie komunistų. Kada jie gaus valdžią, jie, darbininkai, perims fabriką į savo rankas, pasidalins turtus ir viskas bus gerai. Jis paprastai nieko nerizikuoja, bet turi viltį kai ką pelnyti. Taip

manė ir rusų kaimiečiai. Pačiam teko matyti, kaip jie, dar komunistams galutinai nelaimėjus, jau buvo pasidalinę dvarų žemes, jau turėjo numatę sklypus. Ką paprastai darbininkai ar kaimiečiai žino apie „dialektinį“ materializmą? Daugelis žmonių yra komunistai, nori būti komunistais ir juos palaiko, nes nežino, kas jie iš tikrųjų yra. Kodėl rusai nerodo savo komunizmo pasauliui? Kodėl neleidžia įvažiuoti svetimiams pasižiūrėti komunizmo iš arti? Kodėl?

Į komunizmą galima žiūrėti akimis žmogaus, kuris yra šiokius tokius mokslus ėjęs, skaitęs ne vien tik komunistų raštų, bet ir kitų. Jis supras, kad komunizmas nei apima viso žmogaus gyvenimo sričių, nei užpildo žmogaus širdies reikalavimų, nei duoda galimybės laisvai vystytis žmogaus dvasiai.

(1) Rusų komunistai buvo pirmieji, kurie įvedė totalitarinę valstybę su negirdėta diktatūra ir absoliučiu policijos režimu. Ne valstybė yra žmogui priemo-

nė, bet komunizmas padarė **žmogų** valstybės įrankiu. Nė vienam žmogui nepatinka diktatūra, despotizmas, nors tai būtų nacių, fašistų ar pačių komunistų. Kiekvienas žmogus nori laisvės, nori pats apsispręsti ir nutarti, kokios pasaulėžiūros laikytis, į ką tikėti. Čia yra grožis, čia yra žmogaus vertė. Kas nori laisvės, niekad nesutiks su komunizmu.

(2) Komunizmo krikščioniškos religijos, ypač Kat. Bažnyčios, persekiojimas yra jo nelaimė ir pražūtis. Komunizmas verčia kiekvieną žmogų pasirinkti Dievą ar kokį nors diktatorių, kuris šiandien yra, o rytoj nebus. Komunistai tą patį daro, ką prieš du tūkstančius metų vyriausias kunigas sakė Petriui ir kitiems apaštalams: „Ar ne drausite mes jums uždraudėme mokytis šituo vardu? Ir štai jūs pripildėte Jeruzalę savo mokslu... Atsakydamas Petras ir apaštalai tarė: **Dievo reikia daugiau klausyti, kaip žmonių.** (Apd. 5:27). Dievo reikia labiau klausyti, negu Hegelio,

Markso, Engelso, Lenino, Stalino ir kitų.

(3) Komunizmas neskiria savo priešų. Kas jiems priešinasi, tai jie tuos tuojau vadina kontrarevoliucionieriais, buržuėjais, fašistais, naciais, kapitalistais, Rusijos priešais, darbininkų priešais ir pan. Patys stipriausi priešai, kaip Kat. Bažnyčia ir visi tikri katalikai bei kiti, nieko neturi nei prieš rusų tautą, (priešingai, Kat. Bažnyčia ir visi katalikai turi rusų tautai daug simpatijos), nei prieš darbininkiją ar proletariatą. Priešingai, darbininkijai reikia aukoti kiek tik galima daugiau atydos, rūpesčio, pasišventimo ir meilės. Komunizmą atmetame ir turime atmesti, nes marksizmo filosofiniai ir religiniai dėsniai, pagrindai ar principai, yra visiškai nepriimtini ir visiškai klaidingi. Kiekvienas garbingas žmogus priešinasi, priešinsis ir visados turi priešintis priimti principus ir pagal juos gyventi, kuriuos jis laiko klaidin-

gais. Ir niekas neturi teisės — nė komunistai — kalėjimais ir ginklu priversti išpažinti tai, ką žmogus laiko klaidingu.

(4) Komunistų moralė nėra priimtina. Leninas yra pasakęs: „Jeigu žmonės kalba apie moralę, mes sakome: moralė komunistui yra stiprioje, vieningoje drausmėje ir sąmoningoje žmogaus kovoje prieš išnaudotojus. **Mes netikime į amžiną dorovę ir mes atmetame moralę kaip pasakas**” (mano pabraukta), (Lenin: Essentials of Lenin, tom. II, psl. 670). „Tas yra mums morališka, kas padeda proletariato klasės kovai” (ibid. psl. 668).

(5) Rusų komunizmas pasirodė labai negailestingas. Tarptautinės įstaigos įrodė, kad rusai plačiai vartoja vergus, kurie priverstinai turi dirbti prie geležinkelių, miškuose, turi kanalus kasti ir pan.

(6) Komunizmas plačiai naudoja terorą, t. y. gąsdina žmones, laiko juos amžinoje baimėje, įvesdami Rusijoje pačią didžiausią ir griežčiausią inkvizici-

ją, kokios pasaulis iki šiol dar nebuvo matęs.

(7) Komunistų teismai pasirodė esą ypatingi. Apie juos nėra reikalo rašyti, apie juos kiekvienas bus pakankamai girdėjęs ir skaitęs.

(8) Rusų komunizmas pasirodė esąs labai utopiškas. Jo pasaulis yra labai platoniškas, išsvajotas. Jis siekia sukurti tokį pasaulį, kuris nesiskaito nė su žmonių įgimtais palinkimais, kaip tai turėti savo nuosavybę, kurią taupo, prižiūri ir kurią nori palikti savo vaikams; nesiskaito su žmonių ydomis ir aistromis bei silpnybėmis, kurių vistiek neišvengsi ir tobuliausioje komunistiškoje valstybėje. Todėl galima suabejoti, ar tas peršamas, žadamas komunistų „rojus“ bendrai kada gali įvykti šitoje ašarų pakalnėje. Komunizmas iki šiol visada pasirodė, kaip labiausiai organizuotas ateizmas ir labiausiai disciplinuota bedievybė. Visuose marksistų raštuose, komunistų veiksniuose labiausiai prasiskverbia mintis —

HORROR DEI, ką Dostojevskio romano herojus pasakė: „Dievas persekioja mane“. DeMaistre yra pasakęs: „Komunizmas yra Dievo teismas“. Komunizmas yra žmogaus širdies problema. Jeigu žmogaus širdis neturi kelio prie Dievo, pradeda eiti kitais keliais... ir kiti nuėjo komunizmo keliais.

Komunizmas buvo Dievo teismas rusų carizmui. Rusų carai taip buvo įsitikinę savo galybe, kad jie nematė iš niekur pavojų, net iš nihilistų. Aleksandras III (1845—1881—1894) manė, kad Rusijos monarchija yra stipriausioji pasaulyje. Jis Rusiją vadindavo šeštuoju kontinentu. Tai rodo štai koks anekdotas. Aleksandras III žvejojo vieną kartą Suomijoje. Užsienių reikalų ministris Giers atvyko paprašyti caro, kad duotų savo sprendimą viename svarbiame reikale. Caras nesiskubino. Tada ministris sako, kad visa Europa laukianti jo sprendimo. Aleksandras III atsakė šaltai: „Jeigu Rusijos caras žvejoja, Eu-

ropa gali palaukti". Nelaukė nė Europa, pagaliau nė pati Rusija ilgai nelaukė. Bausmė už nelemtą valdymą ištiko Aleksandro III sūnų Nikalojų II, kuris žuvo nuo bolševikų rankų 1918 m. liepos 16 d. Ekaterinburge (dabar Sverdlovsk).

Komunizmas buvo Dievo teismas ir Pravoslavų Bažnyčiai, kurios galva buvo pats Rusijos caras. Rusų Bažnyčia, atsikilusi nuo Kat. Bažnyčios, pasidarė valstybės tarnaitė. Kas nekentė Rusų carų despotizmo, tas nekentė ir Pravoslavų Bažnyčios, kuri buvo carų globoje. — Komunizmas buvo Dievo teismas ir Rusų diduomenei, aristokratams, kurie per mažai tesirūpino savo darbininkų likimu, L. Tolstojaus romane viena mergaitė, iš nuobodumo pianinu skambinusi, ištaria žodžius: „Koks pasaulis yra ypatingas. Milijonai žmonių taip sunkiai turi dirbti, kad keli tūkstančiai žmonių pasaulyje, galėtų pianinu skambinti". Taip, tie milijonai žmonių Rusijoje taip pat suabejo-

jo, sudaužė didžponių pianinus ir išvairkė ponus iš dvarų. — Komunizmas buvo ir yra Dievo teismas ir pačiai rusų liaudžiai, kuri lengvai patikėjo Leninui ir kitiems komunistams. Komunizmas yra ir gali būti dar didesnis teismas ir kitiems kraštams, kurie šiandien žaidžia komunizmu savo salionuose, universitetų salėse, paskaitose, mokyklų klasėse ir net kongresuose bei senatuose. Komunizmas jau yra ir gali būti dar didesnė Dievo bausmė ir katalikams, kurie yra apsileidę savo religinėse pareigose, kurie yra šiaudiniai katalikai. Tokie blogi katalikai padeda komunistams plėstis. Komunistai žino, kad geri katalikai komunistų propagandai nepasiduoda. Kada Vincas Krėvė nuvažiavo į Maskvą, tai komunistai jam pasakė: „Latvija ir Estija nesukelia mums rūpesčių, bet visai kitaip yra su jūsų valstybe. Lietuva — katalikiškas kraštas, jos gyventojai, visa liaudis fanatiškai nepalankiai nusiteikę

mūsų partijos atžvilgiu ir todėl čia turime laikytis didžiausio atsargumo" (Vincas Krėvė: „Pasikalbėjimas Maskvoje su V. Molotovu“, „Aidai“, 1953, Nr. 3, psl. 122—131).

Mykolas Bakunin (1814—1816) yra pasakęs: „Iš ugnies ir kraujo okeano garbingai pakils virš Maskvos revoliucijos žvaigždė, kuri išvaduos visą žmoniją" (Atsišaukimas į Slavus). Bielinsky (1810—1848) išsireiškė: „Socializmo įvykdymas neša laimę. Kraujas turi tekėti, tūkstančiai galvų turi riedėti, kad užtikrintų laimę likusiai žmonijos dalei". (Citota iš Kologrivo: „Metaphysik des Kommunismus", psl. 27). Dr. Sternberg'as rašo: „Kaip organiškai istoriškas faktas, proletariškas bolševizmas tikrai nėra „sine matre" (be motinos) į pasaulį atėjęs, nei jo tėvas nėra mums nežinomas" (Der Religioese Sinn des Bolshewismus, 1932). Visi šitie išsireiškimai rodo tikrąjį komunizmo veidą.

Komunizmas daro didelę klaidą: nori būti vien tik šitos žemės religija, nieko nežada amžino atskiram žmogui. Antra didelė komunizmo klaida, kad jis fiziška jėga verčia žmogų pasirinkti „dialektinį materializmą“ ir liepia išsižadėti Dievo. Romos pagonija vertė pirmuosius krikščionis pagarbinti stabus ir smilkalų jiems padėti. Be abejo atsirado silpnuolių, kurie tai padarė, bet kiti pasipriešino. Ir šiandien mes žinome, kad jie teisingai padarė pasipriešindami, nes tie stabai neatlaikė ir sugriuvo. Jeigu šiandien komunizmas jėga verčia nusielenkti prieš materializmą, nors jis vadinūsi ir „dialektinis“, ir liepia pasmilkinti jiems, mes žinome, kad tikintieji krikščionys, ypatingai geri katalikai, to nepadarys, nes jie to negali daryti. „Ką padėtų žmogui, jeigu jis visą pasaulį laimėtų, o savo sielai kęstų nuostolį“ (Mat. 16:26). Th. Seibert teisingai pasakė: „Der Kommunismus wird an den Menschen scheitern“ — komunizmas

suduš į žmones, kurie savo amžino pas-
kyrimo neužmiršta.

KOMUNIZMO KOVOS BŪDAI

Leninas visą laiką buvo tos nuomo-
nės, kad komunizmas turi turėti savo
filosofiją. Jis pats labai gerai ir nuodug-
niai, — nes, būdamas kalėjimuose Sibi-
re ir emigracijoje Vakarų Europoje, tu-
rėjo daug laiko, — buvo išstudijavęs He-
gelį ir Marksą ir paskui pats sąmoningai
kūrė filosofinį komunizmą. Komunizmo
filosofija yra dialektinis materializmas.
Tai yra komunizmo pagrindas. Paskui
pagal tuos filosofinius principus jau yra
nustatomos gairės, metodai ir visas elge-
sys. Gal didžiausią klaidą mes visame
savo gyvenime darome, kad nežinome,
ko mes norime, kaip šv. Ignacas sakyda-
vo: „**id quod volo**”. Jeigu žmogus aiš-
kiai žino, ką nori pasiekti, tai greitai at-
randa ir priemones, kaip tiksliau ir grei-
čiau prie jieškomo ir siekiamo tikslo pri-

eiti. Jeigu giliau įžiūrėti mokslininkų gyvenimą, kurie didelius išradimus padarė, į šventuosius ar kitus žymius žmones, — jų visų bendras bruožas yra: jie žinojo, ko norėjo, jie labai gražiai pritaikė žodžius: **id quod volo**, ko noriu pasiekti. Nepakanka savęs klausti, ko nori bendrai gyvenime pasiekti, bet ko nori pasiekti kiekvienais metais, kiekvieną mėnesį, kiekvieną savaitę, kiekvieną dieną. Ko nori pasiekti kiekvienu darbu, kiekvienu straipsniu, kiekviena kalba, kiekviena prakalba. Komunizmo pasiekimo paslaptis ir yra, kad jis labai gerai žino, ko nori. Komunistai turi surinkę Maskvoje visos savo partijos gudriausias galvas, kurios turi duoti šūkius, siekimus. Ne kokius bendrus siekimus, bet labai praktiškus, kiekvienais metais ir kiekvienam kraštui ir tautai pritaikytus. Gerus ir dinamiškus šūkius turi tas, kuris gerai supranta savo filosofiją. Nebūtina, kad ta filosofija būtų visiškai neklaidinga.

Ji gali būti ir labai klaidinga, bet jeigu kas ir klaidinga filosofija giliai persiima, nors šūkiei bus klaidingi, bet vistik galin- gi, dinamiški ir jie ragins prie didelių darbų. Kovoje prieš komunizmą labai gerai reikia suprasti jų filosofiją, todėl mes ilgiau ir iš visokių pusių ir kalbėjome apie dialektišką materializmą, apie tą marksizmo ir komunizmo ABC, arba Abėcėlę.

Pažiūrėkime bent kiek arčiau į komu- nistų kovos metodus. Pradžioje buvo šūkis: **kovoti prieš buržujus**. Jie tuo var- du galėjo kiekvieną sau nepageidaujamą asmenį nužudyti. Paskui metė šūkį — ko- voti prieš kontrarevoliucionierius. Vėliau komunistai visur užuodė **sabotažntnkus, liaudies priešus**, komunistų partijos iš- davikus, dar vėliau fašistus, nacių užta- rėjus. Daugelis pačioje Rusijoje ar sve- tur išgirdęs, kad komunistai sušaudė ko- kį sabotažniką, liaudies priešą ar fašis- tą, nelabai jaudinosi. Ir iš tiesų, Vakarų

Europa ir Amerika nelabai kreipė į tai dėmesio. Bet kai komunistai nuteisė kardinolą Mindszenty, vyskupą Stepinac, žinomus žmones, kurie lengvai ir greitai klaidų nepadaro, tada jau daugelis užuodė sieros kvapą. Be to, dar prisidėjo kitokie komunistų veiksmai, kurie palietė svetimas valstybes, tada jau visi pradėjo rūpintis nauja padėtimi. Tada paaiškėjo ir visuomenei, kad komunistai turi savo planus, kad tai nepripuolami dalykai, neatsitiktiniai įvykiai. Tada daugumas suprato, kad komunistai šachus lošia ir kad gerai apgalvoja, kur yra jų priešų silpnybės ir kur galima užšachuoti, gal ir „matą“ padaryti.

Komunistai labai įdomiai veda kovą prieš Bažnyčią. Ta kova prieš Pravoslavų Bažnyčią jiems, kaip atrodo, neblogai sekėsi, ir metodai pasirodė stiprūs. Jie tuos pačius metodus dabar taiko ir kovoje prieš Kat. Bažnyčią. Kokie

yra tie metodai?

1) **Atskirti kunigus nuo liaudies**, nuo žmonių. 1923 ir 1924 m. jie tai darė labai sąmoningai per savo spaudą. Savime iš jų pusės tai yra labai gudru. Iš tiesų, atskirk piemenis nuo avių, kas beliks iš avių?

2) **Nedaryti kankinių vardan religijos**. Jau Tertulionas yra pasakęs: "Sanguis martyrum, semen christianorum"

— kankinių kraujas yra krikščionių sėkla. Geriems kunigams ir krikščionims nenorėta duoti ta garbė mirti už savo Dievą, už savo tikėjimą, už savo Bažnyčią. Geriau paskelbti juos liaudies priešais. Kard. Mindszenty savo rūmų žiemos laike nekūreno, nes žinojo, kad, rusams užėmus, jo avelės neturės anglių. Kada, atėjus Kalėdoms, žmonės jam nešė, kas ką surado pas save, kardinolas Mindszenty nieko sau nepasiliko, o visas dovanas ir valgius nusiuntė į našlaičių prieglaudą, pasilikdamas sau tik savo

motinos rankomis kardinolo raidėmis paženklintas nosines. Vistiek Mindszenty yra liaudies priešas, nors jis, kiek tik galėdavo, kiekvieną vasarą parvažia- vęs į savo tėviškę, padėdavo namie ir šieną suvežti ir laukus apdirbti, nes ne- manė, kad sunkus kaimietiškas darbas jo vyskupiškiems rūbams darys gėdą. Ir kard. Mindszenty vistiek buvo nuteistas ir šiandien dar tebekalinamas kaip liau- dies priešas.

3) **Nepakako kiršinti liaudį prieš sa- vo kunigus**, bet buvo įsakyta kiršinti ku- nigus tarp savęs. Jieškota dvasiškių, kurie atsistotų ant „sovietinės platfor- mos“, nes tada jie nebebus jau liaudies priešai, nors tą patį darbą dirbs, kurį ir pirmiau, tik jau atskilę nuo savo Baž- nyčios. Taip jiems pasisėkė sukurti va- dinamoji "Živaja Cierkov" (Gyvoji Bažnyčia). Teko sužinoti, kad, Lietuvą okupavus, nevienas lietuvis buvo pa- kviestas į Maskvą ir ne vienam, Lietu-

voje esant, buvo pasiūlyta kurti tautišką Bažnyčią. Kiek teko sužinoti, visi atsisakė, nes manė, kad lietuvių tauta yra per daug katalikiška, jog sutiktų prisidėti prie naujos Bažnyčios.

4) **Stengimasis steigti ir palaikyti mažiau tobulas religijas**, daugiau heretiškas, kad nugalėtų stipresnes konfesijas. Ypatingai norėta tokiu būdu nugalėti Kat. Bažnyčią ten, kur ji buvo viešpataujanti, kaip Lietuvoje ir Lenkijoje.

5) **Perimti Bažnyčios valdymo aparatą**. Atskirti nuo Romos, nuo Popiežiaus, pašalinti vyskopus, jeigu jie nesutinka padaryti priesaikos komunistų valdžiai, ir stengtis pavilioti kunigus, kad jie sutiktų tikinčiuosius apgauti, atliekant senąsias ceremonijas, bet jau visiškai komunistiškoje dvasioje. Ir iš Lietuvos vis daugiau ir daugiau ateina žinių, kad dingo senieji kunigai, kuriuos žmonės pažinojo kaip gerus kunigus, ir pasirodė nauji, iš kažin kur atsibastę „ku-

nigai”, kurie atlikinėja kunigiškas pareigas. Kadangi tikra ir teisėta Bažnyčios valdžia yra prispausta, todėl nebegalima patikrinti, kas tie naujieji kunigai yra, ir neretai labai abejojama, ar jie yra įšventinti kunigais. Tai yra kovos būdas.

6) **Kuo niauriausiai kalbėti apie kunigus, apie jų dorinį gyvenimą.** Tikslas yra aiškus. Išniekinsi kunigus, paskui žmonės nebenorės pas juos eiti, jų patarnavimo prašyti. Reikia stebėtis, kaip komunistai yra susirūpinę kunigų gyvenimu. Kiek komunistų laikraščiai kalba apie prelatą Olšauską. Man skaitant komunistų panašius dalykus, tuojau prisimena posakis: „Kieno griekai, to ir pakūta, jeigu jų būta”, arba prisimena lietuviškas priežodis: „Kiekvienas šluokime savo priemenę”. Norint šluoti kitų priemenes, gali atsitikti, kad savoji priemenė pasiliks labai nešvari. Arba dar yra sakoma: „Kiekvienas tegano sa-

vo avis", nes, beganydami svetimas, galime savųjų netekti. Tie priežodžiai tinka ir patiems komunistams.

7) Laikyti Kat. Bažnyčią ir jos kunigus tamsybės, obskurantizmo šalininkais ir pažangos priešais. Aišku, nė vienas nenori būti atsilikėliu, tamsuoliu ir laikytis atgyvenusių pažiūrų. Bet jeigu kas pasiūdomautų ir panorėtų pasiskaityti, kiek Kat. Bažnyčia yra universitetų įsteigusi dar tada, kai jokie „pažangieji“ apie tai nė negalvojo, ir kiek katalikai yra prisidėję prie naujų išradimų, tai jis labai nustebtų. Aš jau savo sąrašė turiu šešiasdešimt universitetų. O mokslininkų tarpe aš randu katalikų, kurie labai gražius išradimus padarė, pvz. Teodoras Chwann (1810 - 1882) sukūrė vadinamą **Celiuliarinę Teoriją** t. y., kad visi gyvi daiktai yra sudaryti iš gyvų celių. Galvani, Volta, Torricelli, Pasteur, Pascal, Marconi, Ampere, Becquerel, Kopernicas, Malpighi, Ma-

riotte, Morgagni, Mendel buvo geri katalikai. Kas yra mokslą ėjęs, tuos vardus yra dažnai sutikęs. Ir Galileo buvo ir pasiliko geras katalikas, nors Bažnyčios priešai su užuojauta apie jį kalba kaip Bažnyčios siaurumo auką. Galileo pasiliko Bažnyčiai ištikimas, nors jam nestigo nei mokslo, nei drąsos savo pažiūras ginti. Stalinas savo raštuose dažnai užsipuola religiją ir Bažnyčią, nes jos esančios prieš mokslą. Stalinas jokių universitetų nėra lankęs, nebuvo jokių mokslų išėjęs, todėl nemanoma, kad jis buvo labai kvalifikuotas apie mokslus kalbėti.

8) Pastangos paimti į savo globą jaunimą. Iš tiesų, tai yra labai tiesus kelias pasiekti savo tikslą. Kas šiandien turi jaunuomenę, tas rytoj turės pergalę. Patys komunistai žino, kad su šita generacija jie turi daug sunkumų: daugelis nenori išsižadėti savo senų pažiūrų ir prisiimti naujų. Leninas kada tai yra

pasakęs: „Vieną žmonijos generaciją reikės komunizmui paaukoti.” Na, ir nesigailėjo aukoti! Stalinas vieną kartą pasakęs: „Odin trup — eto tragedia, a million trupov — eto statistika.” (Vienas lavonas — tai tragedija, o milijonas lavonų — tai statistika). Psichologiškai tai labai teisingai pagalvota ir pasakyta. Atsistoti ar atsiklaupiti prie vieno savo artimo giminaičio, NKVD nužudyto, yra daug didesnė tragedija, negu toli gyvenant klausyti per paskaitą, kiek tūkstančių ir milijonų išvežta į Sibirą, į koncentracijos stovyklas, į kalėjimus ir panašiai. Komunistai galvoja, kad laikas dirba jų naudai. Ateis naujos kartos su nauja galvosena, su naujais siekiais, kitokiais idealais, tada senos formos savaimė atkris. Ir įsivaizduok, kad ta jaunuomenė yra komunistinė, tada pergalė yra tikra. Bet iš kitos pusės iš istorijos taip pat žinome, kad kiekviena nauja generacija pasilieka teisę pergalvoti iš naujo savo

pasaulėžiūrą. Vistik reikia tikėti į sveiką žmonijos protą.

Baigiant prisimena žodžiai: „Amicus Plato, sed magis amica veritas.” Platonas yra geras draugas, bet dar geresnė draugė yra tiesa. Ateis laikai, kad daug komunistų pasakys: Marksas, Leninas, Stalinas — geri draugai, bet dar geresnė draugė yra tiesa. Dievas tegul suteikia žmonijai tą didelę malonę atrasti Tiesą ir liautis Ją kryžiavus.

KOVA PRIEŠ KOMUNIZMĄ

Kadangi marksizmas veda kovą prieš religiją visu frontu, visomis priemonėmis ir visokiais ginklais, tai savaime suprantama, kad ir kova prieš marksizmą bus įvairi. Kai kurie ginklai, kuriuos komunistai plačiai vartoja, mums krikščionims, ypačingai mums katalikams, nėra leistini. Mes negalime steigti ir naudoti ČEKA (Črezvičainaia Komissia), GPU (Gosudarstvennoie Političeskoie Upravlenie) ir NKVD. Tai yra slapto-

ji policija, kuri turi didelę galią ir kuri vartoja ypatingas priemones, apie kurias daug jau žinoma, kitos priemonės dar tebėra daugiau ar mažiau paslaptingos, kad pasiektų savo tikslą, t. y. kad pašalintų komunizmo priešus.

Mes taip pat negalime naudotis ir komunizmo morale, apie kurią jau kalbėjome. Negalime vartoti piktų priemonių, kad pasiekus gerus tikslus.

Mums, katalikams, yra svarbūs Katalikų Bažnyčios sprendimai komunizmo atžvilgiu. Bažnyčia daug kartų perspėjo savo tikinčiuosius prieš komunizmo pavojų. Daugelis raštų kalba prieš socialistus. Bet kadangi komunistai gali nepriimti, kaip prieš save nukreiptus, todėl mes jų nenaudosime. Dabartiniai komunistai net jau žodi "bolševikai" nebevartoja. Dabartiniai komunistai oficialiai prisiima vardus: komunistų partija, leninistai, marksistai - leninistai arba stalinistai.

1) Pius IX "Qui pluribus" 1846 m. lapkr. 9 d. jau pasmerkė komunizmą kaip mokslą, priešingą gamtos teisei, nes eina prieš nuosavybę.

2) Pius IX enciklikoje „Quanta Cura” 1864 m. gruodžio 8 d. 5 skyr., vadinama komunizmą "funestissimus error”, ypatingai smerkia komunistus už tai, kad jie nori auklėti jaunuomenę be krikščioniško tikėjimo ir Bažnyčios.

3) Leonas XIII „Quod Apostolici Muneris”, 1878 m. gruodžio 28 d., kalba prieš socialistus, komunistus ir nihilistus. Smerkia popiežius mokslą, kad nuosavybė esanti žmonių išgalvota, smerkia taip pat jų autoriteto supratimą. Popiežius aiškiai moko, kad reikia klausyti Dievo ir Bažnyčios ir visų, kurie turi teisėtą valdžią.

4) Leonas XIII "Diuturnum”, 1881 m. birželio 28 d. Visa enciklika yra pašvęsta autoriteto arba valdžios kilmei. 25 skyr. kalba apie komunizmą, socializmą

ir nihilizmą, nuo kurių tiek nelaimių atėjo visuomenei.

5) Leonas XIII "Rerum Novarum", 1891 m. gegužės 15 d. Šita enciklika turėjo nepaprastos reikšmės, nes popiežius pozityviai prieš marksizmą išdėsto Bažnyčios socialinę doktriną. 3 skyr. popiežius smerkia, kad socialistai kiršina darbininkus ir ugdo juose neapykantą, kad nori panaikinti nuosavybę, kad visi turtai turi pereiti į kolektyvą ir kad tuo jie mano visus vargus pašalinti iš pasaulio. Iš šitų žodžių mes matome, kad popiežius čia vadina socialistais ir komunistus.

6) Pius XI "Quadragesimo Anno", 1931 m. gegužės 15 d. Enciklika riša visus svarbiausius ekonominius, socialinius ir religinius darbo klausimus, pataisydama ir atmesdama komunizmo doktriną.

7) Pius XI „Divini Redemptoris“ 1937 m. kovo 1 d. (Acta Apostolicae

Sedis" (1937) 29 psl. 65—106). Šitoje enciklikoje jau tiesiai kalbą apie Sovietų Sąjungą. Labai gražiai yra išdėstyta marksizmo sistema (9). Smerkia komunizmą, kad jis atima žmogaus laisvę, kuri yra pagrindas visam žmogaus dvasiniam gyvenimui (10). Prikisha komunizmui, kad veda klastingą ir šėtonišką propagandą visame pasaulyje. Tokios propagandos dar nėra buvę pasaulyje. Komunizmas neša nuodus, „kuriais vis labiau ir labiau nuodija žmonių mintis ir širdis" (17). Smerkia komunistų žiaurumus, kurie pasitaikė ne tik revoliucijos laikais, bet kurie yra kaip neatskiriama komunizmo sistemos dalis. (21). Popiežius vadina komunizmą „Perversia" (57). Komunizmą stačiai vadina „ateistišku".

8) Pius XII išleido per Suprema Sacra Congregatio 1949 m. liepos 1 d. dekretą, kuris yra ypatingas kovoje prieš komunizmą. Popiežiai jau per šimtą

metų, nuo pat marksizmo pasirodymo, nenuilstamai marksizmą smerkė ir įmerkia, nes jame matė didelį pavojų žmonijai, ne tik pačiai Bažnyčiai, bet ir valstybėms, bet žmonės nekreipė pakankamai dėmesio. Jeigu būtume popiežių klausę, kiek būtume išvengę visokių nelaimių: tiek milijonų žmonių gyvybių beprasmiško sunaikinimo, tiek sieloms padaryto dvasinio nuostolio, tiek daug tautų sunaikintos laisvės ir nepriklausomybės. Popiežiai daug giliau matė ir daug geriau pramatė ateitį, negu valstybių valdžios, politikai ir diplomatai. Popiežių dokumentai jau taip ilgai ir visokiom progom smerkė komunizmą: jų mokslą, jų žiaurumus, jų perversiją, jų metodus, bet šį kartą popiežius uždeda bausmę visiems katalikams, kurie įsirašys į komunistų partiją, kurie palaikys bet koku būdu komunistų veikimą. Dekretas turi keturis klausimus, į kuriuos atsakoma:

1) Ar galima prisidėti prie komunistų partijos, įsirašant į ją nariu ar kitu būdu jai padėti?

2) Ar galima spausdinti, platinti ir skaityti jų knygas, žurnalus, laikraščius ir lapelius, kurie komunistų mokslą skelbia, ir į juos rašyti?

3) Ar tikintieji, kurie sąmoningai nusikalsta darbais, išminėtais 1 ir 2 numeriuose, gali būti prileidžiami prie sakramentų?

4) Ar tikintieji, kurie išpažįsta komunistų materialistinį ir prieškrikščionišką mokslą, ypatingai jį gindami ir platindami, tuo pačiu (ipso facto), turi būti laikomi atpuolę nuo katalikų tikėjimo (apostatae a fide catholica) ir tuo būdu įpuolę į ekskomuniką, kuri yra ypatingu būdu Šventam Sostui rezervuota (excommunicationem speciali modo Sedi Apostolicae reservatam). Kongregacija duoda atsakymą papunkčiui:

Prie (1) **neigiamai**. Reiškia negalima,

neleistina į komunistų partiją įsirašyti ir jai bet kaip padėti. Prideda paaiškinimą: „Negalima, nes komunizmas yra materialistiškas ir prieškrikščioniškas; kadangi komunistų vadai, nors kartais žodžiais ir pasisako, kad tikėjimui nesi-priešina, bet iš tikrųjų, ar tai mokslu ar veiksmu, pasirodė Dievo, tikrojo tikėjimo ir Kristaus Bažnyčios priešai“.

Prie (2) **neigiamai**, nes patys Bažnyčios Kanonai tai draudžia (Kanonas 1399). Reiškia, negalima komunistiškų knygų, žurnalų, laikraščių ir visokių platinamų lapelių nei spausdinti, nei plintinti, nei skaityti. Išeina, kad komunistų raštai yra prilyginami heretikų raštams.

Prie (3) **neigiamai**. Reiškia, komunistų partijos nariai ir prijaučiantieji negali būti prileisti prie sakramentų, nes tuo parodo, kad nėra tinkamai nusiteikę (dispositi).

Prie (4) **teigiamai**. Reiškia, visi tie, kurie prisirašo prie komunistų, platina ir

skaito jų raštus, knygas, žurnalus, laikraščius ir lapelius, įpuola į ekskomuniką, kuri yra Šventajam Tėvui rezervuota. 1949 m. liepos 30 dieną Pius XII šią Kongregacijos dekretą patvirtino ir įsakė paskelbti. (Acta Apostolicae Sedis, 1949 (Julii), vol. XXXXI, psl. 334).

Kongregacijos minėtas dekretas buvo kitais metodais palydėtas: buvo išleistas Monitum (Perspėjimas):

(1) Tėvai ar jų vietą užima, kurie, priešingai kanonui 1372, par. 2 ir jau minėtam dekretui, leidžia savo vaikus auklėti mokyklose, kurios moko materializmą, negali būti prileisti prie sakramentų.

(2) Kurie moko vaikus prieš tikėjimą ir krikščionišką dorą, įpuola į ekskomuniką, kuri yra Apaštališkam Sostui ypatingai rezervuota (speciali modo reservata).

(3) Vaikai, — berniukai ir mergai-

tės, — kol jie priklauso prie panašių draugijų, negali būti prileisti prie sakramentų. (Acta Apostolicae Sedis, 1950 (Augusti), vol. XXXXII, psl. 553). Išeina pagal šitą Monitum, kad negalima jokiu būdu leisti vaikų prisidėti prie komunistiškų organizacijų ir, be to, negalima leisti vaikų lankyti komunistiškas mokyklas. Jų tėvai negali eiti prie sakramentų. Tie, kurie moko vaikus komunistiškos pasaulėžiūros įpuola į ekskomuniką, ypatingu būdu Šventam Sostui rezervuotą, ir vaikai, kol bus komunistiškose mokyklose ir draugijose, negali būti prileisti prie sakramentų.

Ką reiškia „ekskomunika“? Ekskomunika reiškia neklaužados išskyrimą iš tikinčiųjų bendruomenės. Ekskomunikuotieji vieni vadinasi vengtinieji (vitandi), kiti — pakenčiamieji (tolerandi). Mes čia daugiau neminėsime tų vengtinųjų, nes tokia ekskomunika yra labai didelė bažnytinė bausmė, kuri re-

tai pasitaiko. Mūsų minėtieji dekretai kalba apie ekskomuniką, kuri padaro **pakenčiamus**. Ekskomunikuotieji negali dalyvauti šventose Mišiose, bet gali klausyti pamokslo. Bet jeigu ekskomunikuotas ir dalyvautų pasyviai Mišiose, nėra reikalo jo varyti iš bažnyčios, tik negalima jam leisti bet kokių pareigų atlikti, aktyviai patarnauti šiokiu ar tokiu būdu. Ekskomunikuotam negalima duoti jokių Bažnyčios sakramentų, kol nesusitaikys su Bažnyčia. Už ekskomunikuotus negalima viešai atlikti pamaldų bažnyčioje, neduodamos bažnytiškos laidotuvės, atimama tarnystė, jeigu turėjo tokią, kuri priklauso nuo Bažnyčios, atimama taip pat, jeigu turėjo kokią jurisdikciją Bažnyčioje. Visos šitos bausmės yra laikomos **medeciniškomis**, tai reiškia, tos bausmės nėra, kaip atlyginimas už padarytą nusikaltimą. Tos bausmės nori priversti, kad žmogus liautųsi daryti, kas yra uždrausta. Jeigu žmogus

paklauso, tai gali tuojau atsipalaiduoti nuo bausmių, arba cenzūros. Kadangi cenzura yra Šventajam Tėvui rezervuota, tai kunigas turi turėti specialų leidimą iš Romos, kad galėtų per išpažinti žmogų iš cenzūros išrišti.

Kad žmogus užsitrauktų tokią bausmę, jis turi žinoti, kas yra uždrausta ir kad neklausymas neša su savim ekskomuniką. Pavyzdžiui, neužsitrauktų ekskomunikos toks berniukas, kuris, bėgiodamas po gatves, pardavinėja visokius laikraščius, tarp jų ir komunistiškus. Berniukui rūpi užsidirbti pinigų už pardavinėjimą, jis nenusimano, kad „Daily Worker“, ar „L’Humanité“, ar „Trud“ ar „Darbas“ yra komunistiški laikraščiai.

Bendrai manoma, kad koks labai paprastas fabriko darbininkas, ar koks tamsus atsilikėlis kaimietis neužsitrauktų ekskomunikos, jei balsuotų už komunistus.

Jam atrodo, kad komunistų partija yra kaip kokia švento Vincento Draugija, kuri šelpia darbininkus ir neturtingus žmones. Tuo labiau, jeigu komunistai per rinkimus tiek daug žemiškos laimės žada ir nieko nekalba nei prieš tikėjimą, nei prieš Bažnyčią, priešingai, gal sako, kad duos sąžinės laisvę. Nenuostabu, kad tamsūs darbininkai ir kaimiečiai patiki ir paskui balsuoja už komunistus. Kažin koks juokdarys yra pasakęs, kad kvailumas esąs aštuntas sakramentas, per kurį kiti būsią išganyti.

Taigi Bažnyčia savo šventą pareigą atliko, perspėjo savo tikinčiuosius, kad komunizmas yra didelis pavojus žmogaus sielos išganymui, kad komunizmas yra didžiausias Dievo priešas ir viso to, kas yra žmogui šventa, brangu, kaip, antai, laisvė išpažinti savo tikėjimą, laisvė turėti katalikiškas mokyklas, laisvė nuo teroro, nuo koncentracijos lagerių, spaudos ir žodžio laisvė. Jeigu žmonės Baž-

nyčios būtų klausę, šiandien daug kas būtų kitaip. Bažnyčia šventai atliko savo pareigą, kurią gavo iš Kristaus, mokyti visus žmones Kristaus mokslo. Dabar ateina mūsų eilė.

Ką mes galime ir turime daryti, kad išgelbėtume krikščionišką kultūrą nuo komunizmo persekiojimų? Enciklikose galima atrasti ir priemonių, tik reikia jas daugiau skaityti. Ten yra pasakyta, ką turi daryti katalikai darbdaviai, ką turi daryti krikščioniška valstybė, ką turi daryti kunigai. Visiems yra patariama vesti maldos ir atgailos gyvenimą. Daugiau artimo meilės. Vienas žymus žmogus dažnai mėgdavo sakyti: „Aš dieną ir naktį svajoju, kaip Dievui patikti ir žmonėms padėti“. Dabartinis popiežius labai ragina žmones lankyti dažnai sakramentus, tuos Dievo malonės šaltinius, ir nuostabiai dažnai kalba ne tik kunigams ir vienuoliams bei vienuolėms, bet ir pasauliečiam būti šventais. Visada

taip buvo ir bus, kad, kada žmonės nebegalvoja apie dangų, apie šventumą, apie Dievą, pradeda rietis dėl žemiškų dalykų tarp savęs kaip šunės dėl kaulo. Jeigu padoriai, šventai ir pamaldžiai gyventume šioje žemėje, visiems pakaktų duonos ir visi būtų sotūs. Pirmiau jieskokime Dievo Karalystės čia ant žemės, ir visa kita bus mums duota.

KOVOTOJAI UŽ KOMUNIZMĄ

Rašydami apie komunizmą ne vieną kartą paminėjome kovotojus už komunizmą, priminėme, kada jie gimė, kada mirė, ką parašė ir kokius kitus darbus nuveikė. Atėjo mintis, kad gal gera būtų padaryti trumpą tų žmonių gyvenimo apžvalgą, nes ne visi, išgirdę jų vardus, greitai gali susivokti, kas jie buvo ir kokią reikšmę turėjo komunizmo evoliucijoje ir revoliucijoje.

Karolis Marksas

Gimė jis Trier'e 1818 m. gegužės 5

d. ir mirė Londone 1883 m. kovo 14 dieną. Jo tėvai buvo žydų kilmės ir žydų religijos, bet 1824 m. visa šeima perėjo į protestantizmą; tada Karolis turėjo 6 amžiaus metus. Iš tikrųjų nei tėvai, nei pats Karolis niekada nepraktikavo nei protestantizmo, nei kurios kitos religijos. Tėvai pasistengė duoti labai gerą išlavinimą savo sūnui, leisdami jį į pačias gerąsias mokyklas ir universitetus, kaip į Bonn'os ir Berlyno universitetus, kur studijavo teisę ir filosofiją, įsigydamas daktaro laipsnį. Marksas pradžioje manė tapti universiteto profesorium, bet dėl savo radikalių ir revoliucionieriškų pažiūrų neatrado pritarimo valdžios sluogsnuose. Tada jis sugalvojo leisti laikraštį, „**Rheinische Zeitung**“, kurį valdžia vėliau uždarė. Nesileisime į smulkmenas, tik tiek pasakysime, kad jis, visų valdžių bijomas kaip didelis revoliucionierius, buvo iš visur vejamas. Taip ir važinėjo Mark-

sas po visas Vakarų Europos valstybes. Ilgiausiai apsisotojo Londone, kur Anglijos liberalizmo dėka, atrado geras sąlygas savo politinei veiklai ir taip pat atrado geras mokslo priemones Britanijos Muzėjaus knygyne, kur rašė savo straipsnius ir savo veikalą „Das Kapital“. Šio veikalo pirmas tomas pasirodė spaudoje 1867 m., du likusius tomus išleido Engels 1885 m., jau po Markso mirties. Marksas su šeima gyveno labai neturtingai, nes nemokėjo surasti įeigų. Nežinia, kaip ta šeima būtų išsivertusi, jeigu Engels nebūtų siuntęs pinigų. Ir Markso žmona dažnai savo laiškais jam primindavo šeimos liūdną ekonominę būklę, nes Marksas gyveno tik mokslui. Būtinai jis norėjo pabaigti rašyti savo veikalą „Das Kapital“, bet nebesuspėjo: antrą tomą paliko juodraštyje, o trečio tomo tik planą apibrėžė. Visą likusį darbą atliko Markso ištikimas draugas Engels, kad net šiandien patys komunistai

negali atskirti, kurios mintys yra išimtinai Markso ir kurios Engelso.

Fridrikas Engels

Gimė 1820 m. lapkričio 28 d. t. y. dvejis metais vėliau, negu Marksas, Barmene, Prūsijos valstybėje, ir mirė 1895 m. rugpiūčio 5 d., Londone. Jo tėvas buvo tikras vokietis, fabrikantas, užsiėmė manufaktūra, turėjo savo skyrius ir kituose kraštuose, ypatingai Anglijoje (Manchester'y), nes reikėjo užsitikrinti medvilnės prekybą. Taigi Engels nepriklausė prie prispaustosios klasės, prie proletariato, bet tikrumoje buvo kapitalistas. Neturtas jo niekadospaudė, kaip Markso ir Lasalle. Kad Engels buvo turtingas, rodo ir tas faktas, jog mirdamas paliko 20 tūkstančių markių komunistų propagandai. Ir tai dar nebuvo visas jo kapitalas. Šeimoje vyravo labai religinga dvasia, taip vadinamas protestantiškas pietizmas, arba

puritonizmas. Joje buvo 8 vaikai, iš kurių Fridrikas buvo pirmasis. Iki 14 metų lanke pradžios mokyklą, paskui perėjo į gimnaziją. Ne kas kitas, bet pats tėvas apibūdina savo anų laikų sūnų: „mokosi blogai, yra neklaužada, ir jokios bausmės nepadedą”. Be to, dar tėvas skundžiasi, kad sūnus parsinešąs iš viešo knygyno nešvarių knygų, pagaliau prideda, kad Dievas saugotų vaikutį, dėl kurio jis tiek rūpesčio turįs, ir baigia žodžiais, kad visgi jo sūnelis turįs gabumą. Tiesa, berniukas dar 1837 m., protestantiškos konfirmacijos proga sakė, kad norįs pasiekti savo „aukštą pašaukimą Dievuje per Jėzų Kristų”. Tikrai, komunistai pripažįsta, kad Engels savo aukštą pašaukimą pasiekęs, tik ne Dievuje ir ne per Jėzų Kristų, nuo kurio vėliau visiškai atsisakė ir prieš kurį kovojo visomis savo jėgomis. Komunistai mėgsta nupiešti, kad berniukas turėjęs progos prisižiūrėti, kokiam varge dar-

bininkai buvę jo tėvo fabrike ir kitur gyvenę, ir tada jam kilusi mintis kovoti už proletariatą. Sakoma, kad Engels turėjęs lankyti teisių fakultetą, bet to nepadaręs; vieni sako todėl, kad Engelsas nenorėjęs būti prūsiškos ir junkeriškos valstybės valdininku, kiti mano, kad tėvas labiau norėjęs, jog sūnus studijuotų prekybinius mokslus, nes gimnazijos vadovybė patarusi nelaukti iš savo sūnaus didelių studijų, kurioms neturįs palinkimų. Engels pasiliko savo tėvo fabrike pratintis prie prekybos. Turtinogo tėvo vaikas, nebūdamas apkrautas tiesioginėmis pareigomis, atranda daug laiko sportui, ypatingai špagų sportui, muzikai, literatūrai ir visokioms kitioms pramogoms. Į jo rankas pripuolamai pateko Strauss'o „Kristaus Gyvenimas“, knyga, kuri galutinai sugriovė jo religinius įsitikinimus, jeigu dar kokius beturėjo. Galutinai jis įsitikino, kad šventas Raštas negalinti būti Die-

vo sukurta ir įkvėpta knyga, nes ten esą tiek daug prieštaravimų, ką Strauss'as savo knygoje stengėsi įrodinėti. Komunistiškai Engelso biografai sako, kad jis kaip tik šituo metu jau galutinai atsipalaidavęs nuo „apsinuodijimo Dievu“ (G. Mayer: Engels, psl. 16). Engels prisidėjo prie jaunimo judėjimo „**Jaunoji Vokietija**“, kuris buvo literatinis radikalios jaunuomenės judėjimas. Paskui prisidėjo prie „**Jaunojo Hegelizmo**“, kuris buvo filosofinis judėjimas. Engels per „Jaunąją Vokietiją“ susipažino su Henriko de Saint-Simon (1760-1825), Saintsimonizmu arba utopiškuoju socializmu.

Engels mėgdavo laiką praleisti Breme, kiek toliau nuo savo gimtojo Barmen, nuo tėvo globos. 1841 m. jis įstojo savanoriu į kariuomenę, į artilerijos pulką. Ir nuo to laiko Engels pasidarė lyg komunistiškos armijos generalinio štabo šefu, kuriam rūpi kariškoji strate-

gija. Kaip tik ir buvo Engelso mintis, kurią visas komunizmas pasisavino: persunkti valstybių kariuomenes komunistais, agitatoriais, revoliucionieriais, sabotažnikais. Engelsui kaip tik ir rūpėjo, kad būtų visose srityse kuo daugiausiai, kurie mokėtų ginklus vartoti. Jis per visą savo ilgą gyvenimą nieko labiau ir netroško kaip tik, kad kiltų kur nors karas, kuris nepasisektų karaliams ir kuris išsigimtų į kareivių sukilimus. Antra jo mintis, kurią išmoko iš Markso — tai periodiškos ekonominės krizės, kur darbininkai gali pradėti triukšmauti. Komunistai mėgsta vadinti Engelsą pranašu, nes jis laukęs visuotinio karo, iš kurio išeisias laimėtoju komunizmas. Kaip tik taip ir buvo. Po pirmojo Didžiojo Karo komunizmas laimėjęs.

Kol Engels buvo Vokietijoje, labai persiėmė Hegelio mokslu, jo dialektika. Kada jis 1842 m. savo tėvo buvo išsiųstas į Manchesterį vadovauti tekstilės

fabrikui, jau turėjo susidaręs savo komunizmo teoriją, į kurią buvo jau įmaišęs ir didelę dozę filosofinės arogancijos. Jeigu ne viskas gyvenime ėjo pagal Markso ir jo paties teorijas, tai ne teorija buvo kalta, bet kiti. Jeigu ekonominės krizės nėjo reguliariai pagal Marksą, tai ne teorija buvo kalta, bet kas kitas. Engels, kaip tipiškas komunistas, neturėjo didelės pagarbos komplikuotiems gyvenimo klausimams, bet viską nepaprastai suprastino. Anglija tada labiausiai buvo supramoninta, ir darbininkų judėjimas buvo gyviausias, todėl Engelsas ten atrado didelę darbo sritį. Manchesteryje jis dirbo „Ermen ir Engels“ firmos vadovybėje ir kartu aktyviai dalyvavo darbininkų judėjime, rašė daug straipsnių komunistų laikraščiams ne tik vokiečių, bet ir anglų kalba. Engelso angliškus straipsnius, kuriuos siūsdavo į New Yorką, pasirašydavo Marksas, už kuriuos ir honorarą imdavo, nes

tokiu būdu Engels norėjo savo neturtin- gam draugui padėti. Engels yra vienas iš tų, kurie anais laikais labiausiai skelbė visišką privatinės nuosavybės pašalini- mą. Privatinė nuosavybė esanti pozity- viai kenksminga proletariatui. Jis pats yra tipiškas komunistas intelektualas ir jis vienas iš tų, kurie labiausiai auklėjo komunistus intelektualus. Niekada jis pats proletaro duonos nevalgė ir nema- nė jos valgyti: jis mėgo gyvenimo pa- togumus nemažiau, kaip ir kiekvienas kapitalistas. Iš jo mokslo nematome, kad proletariatas jam būtų buvusi kokia šilta, širdinga, mylima realybė ar indivi- dualybė, bet yra tik šalta abstrakcija, priemonė, instrumentas. Taip ir matosi Engelso gyvenime noras, kad darbinin- kams būtų bloga, kad jie sukiltų, kad pakeltų triukšmą, revoliuciją, ir pats pri- bėgęs stengiasi darbininkus kaitinti, kir- šinti. Jeigu sukilimas nepasiseka, tai Engels vėl važiuoja į kokį kraštą, kur

ramiai gali tęsti savo gyvenimą su višais patogumais, palikdamas vargšus darbininkus blogesniai likimui. Engels neneša savo kailio parduoti už komunizmą, kaip kad matome tarp XIX šimtmečio rusų komunistų, kurie neretai yra pasiekę didelio heroizmo laipsnio.

1844 metai yra ypatingai reikšmingi. Engels tais metais rugpiūčio mėn., važiuodamas į Vokietiją, sustojo dešimčiai dienų Paryžiuje, kur pirmą kartą susitiko ir susipažino su Marksu. Tuodu žmonės labai susidraugavo, nors jų būdai ir išsilavinimas labai skyrėsi: vienas mokslininkas, o antras diletantas. Jeigu kalbėti palyginimu, tai Marksą galima pavadinti virėju, o Engelsą reiktų pavadinti padavėju, kuris išnešioja ir išdaliną, ką virėjas išverda. Kaip padavėjas gali pasakyti virėjui, ko žmonės nori, taip ir Engelsas galėjo pateikti Marksui Anglijos darbininkijos troškimus, kas Marksui, tam kabineto žmogui, labai daug padėjo.

Apie privatinį Engelso gyvenimą nėra daug žinių. Žinome, kad Manchesteryje turėjo du namus: vieną sau ir Mary Burns, su kuria gyveno be jokios bažnytinės ar net civilinės santuokos, nes jis manė, kad nei Bažnyčia, nei Valstybė negali tvarkyti meilės gyvenimo, ir antrą namą turėjo kitur, kur priimdavo atvažiavusius savo tėvus, gimines ir prekybos klientus, kurie dėl savo „buržuazinių prietarų“ būtų nesupratę proletariškos laisvosios meilės ir būtų labai pasipiktinę. Su savo meiluže Mary Burns išgyveno beveik 20 metų. Kada ji mirė, Engelsas buvo labai nuliūdęs ir nelaimingas. Marksas pareiškė užuojautą Engelsui dėl meilužės mirties ir kartu paprašė piniginės paramos savo paties amžinai badaujančiai šeimai. Engelsas jautėsi labai užgautas, ir dėl to vos nenutrūko sena draugystė, bet pagaliau vėl susitaikė. Vietoje mirusios Mary Burns atsirado kita meilužė, Lizzy, kuri buvo

pirmosios sesuo ir kuri buvusi jam taip pat gera draugė, kaip ir gera proletarė. Engels su šita antrąja taip pat gyveno nevedęs, kaip ir su pirmąja, nes toks gyvenimas atitiko jo principus, kurie yra išreikšti jo knygoje — „**Šeimos Kilmė**”. Kada Lizzy gulėjo jau mirties patale, labai prašė Engelson, kad būtų sutvarkyta moterystė. Engelsas, norėdamas suteikti tą malonumą mirštančiai moteriai, sutiko su ja susituokti.

Engelsas labai nuliūdo, kada mirė Marksas, nes jis paliko tiek nebaigtų darbų, kuriuos kas nors turėjo baigti. Niekas kitas negalėjo geriau ir tikriau sutvarkyti, kaip Engelsas, nors jau ir jis nebuvo pirmos jaunystės žmogus. Čia pat jau artėjo XIX šimtmečio pabaiga. Jis pats labai troško susilaukti naujojo šimtmečio ir tikėjosi naujų revoliucijų, per kurias turėjo ateiti komunizmo rojus. Engelsas pradėjo sirgti, bet dar nieko pavojingo nematė, tik jo draugai su-

žinojo iš gydytojų, kad jis turįs stemples vėžį, kuris tikrai greit prives ligonį prie mirties. Pagaliau ilgametis komunizmo kovotojas suprato, kad jau reikės atsisakinti su šiuo pasauliu. Padalino savo turtą, kuris buvo nemažas, ir įsakmiai išreiškė savo norą, kad jo kūnas būtų sudegintas ir pelenai būtų įmesti į jūrą. Daugelis jo biografų klausia, kodėl Engelsas davė tokį parėdymą. Vieni mano, kad Engels nemėgęs didvyrių kulto, kad norėjęs visiškai išnykti, o kiti mano, kad jis laikęs savo gyvenimą triukšminga neramia jūra ir, kad paskandinęs savo kūno pelenus į jūrą, norėjęs simboliškai susiliesti su audringomis jūros bangomis, nes kitokios amžinybės nei sau, nei proletariatui, nei komunizmo sekėjams nesitikėjo ir nelaukė. Taip pabaigė savo gyvenimą Engelsas, didelis kovotojas už komunizmą ir artimiausias Markso draugas.

KOMINTERNAS IR KOMINFORMAS

Leninas yra pasakęs, kad žmonių masės savaimė netaptų komunistais ir pačios nekurtų komunistinės valstybės, todėl parinktieji žmonės turi jas išjudinti. Stalinas gi kalbėjo, kad revoliucijų kursymas ir jų palaikymas kitose šalyse yra pareiga tų kraštų, kuriuose komunizmas jau viešpatauja. Iš tų pasakymų yra aišku, kad komunizmui platinti po visus kraštus turi būti sukurtos priemonės, kurių pagalba būtų galima tą darbą tiksliai, apgalvotai ir planingai atlikti. Jungtinėse Amerikos Valstybėse viena įstaiga (The American Institute of Public Opinion), kuri studijuoja vyraujančias žmonių mintis ir jų nusiteikimus, yra pasakiusi, kad šitas karas tarp komunizmo ir Vakarų demokratijų turi visus šventojo karo požymius. Kaip senovėje buvo vedami Kryžiaus Karai atvaduoti šventąsias vietas iš krikščionybės prie-

šų rankų, taip dabar yra vedamas karas ne už žemės sklypą, bet už dvasinius dalykus, už tikėjimą, už žmogaus sąžinės laisvę, už demokratiją.

Kas yra Kominternas?

Kominternas turi savo istoriją. Tas žodis yra sudarytas iš dviejų žodžių: komunistinis internacionalas. Internacionalų yra buvę trys:

Pirmasis Internacionalas

Pirmasis Internacionalas gimė 1864 m. rugsėjo 28 dieną. Tai įvyko Anglijoje, Londono mieste, vadinamoje Saint Martin's Hall dalyje. Pats Marksas rašė, kad salė buvusi „pilna iki užtroškimo“. Atstovai buvo suvažiavę iš daugelio kraštų: iš Anglijos, Prancūzijos, Italijos ir kitur. Pats Marksas atstovavo Vokietiją. Atstovai nutarė, kad naujai sukurtos organizacijos generalinis štabas turi būti Londone, o jis turi įsteigti savo skyrius visų didesnių vaslybių sos-

tinėse. Be to, jie dar paprašė, kad pats Marksas parašytų veikimo programą, kuri tiktų visų kraštų socialistams, nes Komunistų Manifestas, kuris jau gyvavo, nepatiko nei Prancūzijos Pierre Joseph Proudhon, nei egocentriškam Ferdinandui Lassalle Vokietijoje, pagaliau Manifestas nebuvo prie širdies nei Ispanijai, nei Italijai, nei Belgijai. Tų pačių metų spalio 12 d. Internacionalas buvo oficialiai paskelbtas ir pasivadino „Viso Pasaulio Darbo Žmonių Susivienijimas“. Pats Marksas pasakė iškilmingą įžanginę kalbą. Socialistams buvo labai reikalinga turėti tokią organizaciją.

Pirmasis Internacionalas tegyvavo tik šešerius metus. Greit pasireiškė ideologiniai ir geografiniai skirtumai: ne visų pasaulio kraštų marksistai sutiko paklusti iš Londono duotiems įsakymams. Didžiausias skirtumas pasireiškė tarp lotynų ir slavų kraštų socialistų. Pradėjo vieni kitus įtarinėti. Fanatiškai ug-

ningas Mykolas Bakuninas, rusas, kaltino Marksą pangermanizmu, o Marksas iš savo pusės kaltino rusus panslavizmu, kitais žodžiais tariant, Marksas per daug užsistojo vokiečius, o Bakuninas per daug gynė rusų reikalus. Bakuninas pats prisipažįsta, kad jis gerbiaš Marksą kaip mintytoją ir mokslininką, bet negalįs jo gerbti kaip žmogaus, nes esąs per daug išdidus, pasipūtęs, puikuolis, kuo labai kenkiaš proletariato reikalams. Marksas, iš savo pusės atsikeršydamas, vadiną Bakuniną sentimentaliu idealistu arba paviršutiniu svajotoju. Kada Paryžiaus komuna buvo nugalėta ir 1871 m. panaikinta, su ja žuvo ir pirmasis Internacionalas, suskaldytas pačių nesusikalbančių marksistų, tarp kurių viešpatavo kova dėl pirmenybės, dėl tautinių pažiūrų ir pan. Ir pats Marksas buvo gerokai kaltas, nes sirguliuojąs ir nervingas marksizmo kūrėjas buvo labai netolerantiškas ir piktas, nepakęsdavo nei pasi-

priešinimo, nei kritikos. Be to, dar Marksas labai nusivylė, kad visuomenė labai šaltai priėmė jo veikalą „Das Kapital“ pirmąjį tomą, kuriam jis buvo pašventęs tiek laiko, vargo ir nemigo naktų. Po Markso mirties 1883 m. kovo 14 d. Engels išleido to veikalą dar du likusius tomus. Tas veikalas vėliau turėjo didelės įtakos, bet šiandien jis yra toks pat miręs ir tokioje pat pagarboje, kaip ir balzamuotas Lenino kūnas, kalbant Martin Ebon žodžiais. Nuo pirmojo Internacionalo žuvimo iki antrojo atsiradimo daug dalykų įvyko pasaulyje. Devynioliktojo šimtmečio pabaiga buvo palyginti rami: pramonė vystėsi vakarų Europoje ramiai, darbininkai prakuto ir be socialistų. Vokietija po laimėto karo su prancūzais, sukūrusi naują imperiją, labai atsigavo: pravedė naujas socialines reformas, kurios pradėjo patenkinti visuomenės sluogsnius. Visi žmonės, patenkinti valstybės globa, mažiau bejieš-

kojo pagalbos marksizme, dėlko sozia-
lizmo burės nustojo palankaus vėjo. Yra
senas patyrimas, kad geriausias sozia-
lizmo ginklas laimėti masėms, tai žmonių
neturtas. Kada žmonės tinkamai apsirū-
pina savo žemiškus reikalus, jie nesime-
ta į marksistų aventiūras.

Antrasis Internacionalas

Pirmasis Internacionalas, kaip jau
minėjome, tegyvavo tik šešerius metus:
nuo 1864 iki 1871 metų. Taigi jo am-
žius nebuvo ilgas ir jo atlikti darbai ne-
buvo reikšmingi, tik pati mintis buvo
svarbi, kad reikia turėti tokią organiza-
ciją, kuri jungtų viso pasaulio marksis-
tini judėjimą. Kada Marksas mirė, pa-
sirodė scenoje jaunas antrojo Interna-
cionalo teoretikas vengras Karolis
Kautsky, gimęs Pragoje 1854 m. (mirė
visiškai užmirštas 1938 m.). 1889 m. lie-
pos 14 d., sukakus lygiai šimtui metų
nuo prancūzų revoliucijos Bastilijos ko-
vų, susikūrė Paryžiaus pasaulinės paro-

dos proga antrasis Internacionalas. To Internacionalo programa buvo kovoti prieš militarizmą, įvesti 8 valandų darbo dieną, švęsti pirmąją gegužės dieną su darbininkų demonstracijomis. Ant-rasis Internacionalas vystėsi labai sun-kiai, tik 1900 m. sukūrė nuolatinį sekre-tariatą. Marksizmo judėjimui labai trukdė visose šalyse sustiprėjęs tautinis judėjimas, nes darbininkai vistik manė, kad jie turi savo tėvynę, kuriai reikia būti daugiau ištikimiems, negu kokiai daugiau ar mažiau svetimų karštų žydu vedamai organizacijai. Be to, pačioje Markso partijoje pasireiškė dideli skir-tumai, kurie pagaliau privedė prie skili-mo. Kova kilo tarp revizionistų ir or-todoksų, t. y. tarp tų, kurie norėjo marksizmą pritaikyti laiko ir atskirų tautų aplinkybėms, ir tų, kurie žūtbūt norėjo įvykdyti marksizmą raidiškai, ne-darant jokių nusileidimų, kitais žodžiais tariant, kova ėjo tarp Kautskio ir Leni-

no, tarp moderuotųjų ir ekstremistų, tarp menševikų ir bolševikų. Skirtumai prasidėjo tautinėje plotmėje ir pasibai-gė demokratijos supratime. Rusija su Leninu demokratiją suprato visiškai ki-taip negu Vakarai su Kautsky. Kautsky savo laikraštyje „Neue Zeit“ (Naujoji Gdynė), 1912 m.. (Stuttgart) pavadi-no komunistinį kraštutinumą „radika-liai-vulgarišku marksizmu“ arba „neap-tašytu, absoliutišku ir primityviu mark-sizmu“. Antrajam Internacionalui buvo duota naujo maisto, kada po nelaimėto karo su japonais Rusijoje kilo revoliucija. Šita revoliucija Leninas nebuvo patenkintas, nes mažai tepasiekė, tik Dūmą, ant kurios caras ir caro valdžia galėjo nuversti savo klaidas ir nuodė-mes, kaip kokias šiukšles į didelį šiukš-lyną. Leninas Dūmą boikotavo, visiškai atsisakydamas joje dalyvauti, bet vė-liau gailėjosi tai padaręs, nes praleido progą panaudoti Dūmos tribūną agita-

cijos tikslams. Dar buvo ir kitokių nesutikimams priežasčių: Marksas, kurdamas savo socializmą, prieš akis turėjo labiau Vokietiją ir Angliją, tas šalis, kurios yra labai supramonintos, turi daug fabriku su dideliais darbininkų centrais, kur proletariatas yra stipriai organizuotas. Pagal Marksą tokiose šalyse nėra sunku socializmą įvykdyti. Visiškai kitokios sąlygos buvo Rusijoje: pramonė silpna, žemės ūkis menkai organizuotas. Antram Internacionalui kilo dideli pavojai, kada prasidėjo I Didysis Karas. Kilo klausimas, kaip viso pasaulio marksistai nusistatys prieš karą. Pagal Marksą, visi socialistai turi būti prieš karą nusistatę, nes karai yra kapitalistų, darbininkijos priešų. Vėliau gyvenimas parodė, kad marksistai palaikė tas valdžias, kurios gynė savo valstybių ribas. Anglijos, Prancūzijos ir Belgijos marksistai balsavo parlamentuose už karo biudžetą. Italų marksistai pasiskelbė

neutraliais, išskyrus nedidelę dalį, kuriai vadovavo Benito Mussolini. Vokietijos ir Austrijos marksistai balsavo už karo biudžetą. Leninui atrodė, kad marksizmas išdavė tikrąjį Markso mokslą, kad pasidarė neištikimas Markso sistemai. Tada Leninas sugalvojo iš blogio padaryti dorybę, t. y. pasaulinį karą, kuris jau buvo pradėtas, paversti civiliniu karu, kitais žodžiais tariant, darbininkai turi nukreipti ginklus, kuriuos jau turi savo rankose, prieš savo krašto kapitalistus ir paskelbti „sovietus“.

Trečiasis Internacionalas

1915 m. rugsėjo mėn. italų marksistų iniciatyva vienuolikos tautų atstovai susirinko Šveicarijoje, Zimmerwald'o miestelyje. Ten, užėigęs namuose, Leninas labai užpuolė II Internacionalą, jį griežčiausiais žodžiais pasmerkdamas. Jis griežtai pareikalavo, kad marksistai ministariai tuojau apleistų savo valdžioje

turimas pareigas. Bet vis tik balsavi-
muose Leninas pralaimėjo, tegaudamas
12 balsų prieš 19. Leninas nebūtų Le-
ninas, jeigu būtų nusileidęs. Jis sušau-
kė 1916 m. per Velykas taip pat Švei-
carijoje, Kienthal miestelyje, kitą mark-
sistų susirinkimą, kur jį irgi nubalsavo.
Tuodu susirinkimai aiškiai parodė, kad
marksizme viešpatavo dvi kryptys: vie-
na, kurią pats Leninas atstovavo, ir ki-
ta, kurioje buvo kiti socialistai, Lenino
pravardžiuojami „socialistais šovinis-
tais”.

Neužilgo Rusijoje, Lenino tėvynėje,
įvyko didelė permaina — revoliucija.
Pirmoji kovo mėn. ir antroji spalio re-
voliucija, iš kurios Leninas išėjo laimė-
toju, tapęs Rusijoje komunistinės val-
džios galva. Dabar jis kitaip galės pasi-
rodyti ir nebesileis savęs nubalsuoti.
1919 m. kovo mėnesį Leninas su-
šaukė Maskvoje komunistų partijos su-
važiavimą, jau nebesikreipdamas į deši-

niojo sparno socialistus. Čia gimė **Trečiasis Internacionalas** ir ši kartą grynai komunistinis, kuris gavo Kominterno vardą. Leninas pilnai triumfuoja ir visiškai nebežiūri, ką Vakarų socialistai sakys, ir nekreipia dėmesio į Kautsky, kuris nepriima Lenino „**proletariato diktatūros**“, aiškindamas ir apgailestaudamas, kad Marksas tiksliai neišaiškines „proletariato diktatūros“ prasmės. Kautsky pats rašo, kad tas išsireiškimas, „imant žodžių prasmę, reiškia demokratijos panaikinimą“ arba „vieno žmogaus valdymą, kuris nėra surištas jokiais įstatymais“ (cit. Martin Ebon: *World Communism Today*“, psl. 13). Leninas atsakė Kautskiui, kad jo, „senoviškas, buržuaziškas demokratijos supratimas griežtų revoliucionierių negali būti priimtas“ (Lenin: *Proletariato Diktatūra ir Atsimetėlis K. Kautsky*). Kominternas pradėjo savo triumfalinį maršą. Visi kraštai, visos šalys ir visos tautos pradė-

jo steigti savo komunistų skyrius, kurie turėjo pilnai sekti Maskvos nustatytą programą. Maskvos vedamas Komininternas laikė visas kitas valstybes kaip kokią savo teritoriją arba kaip savo kolonijas, kuriose per komunistų skyrius galėjo daryti viską: parlamentuose praveisti Rusijai palankius nutarimus, išgauti atominės bombos paslaptis, išrinkti iš valstybių archyvų Rusijai naudingus dokumentus, nuteikti tos šalies darbininkus Rusijai palankia kryptimi. Visų šalių žymesni komunistai buvo kviečiami i Maskvą pasimokyti, gauti instrukcijų.

Prasidėjus II pasauliniam karui, rusams, kaip žinome, pradžioje labai nesisekė. Hitlerio armijos atrodė tada nenugalimos. Gudrus Rooseveltas nori Anglijai padėti. Jis nesigaili nei laivų, nei lėktuvų, nei tankų, tik jam gaila Amerikos kareivių, nes demokratiškoje valstybėje su žmonėmis reikia elgtis at-

sargiai. Rooseveltas žino, kad Rusija turi daug kraujo, bet mažai gazolino. Jis pažadėjo Stalinui visokeriopą medžiaginę pagalbą, tik bijojo, kad žmonės nepasakytų, jog jis velnią varo laukan Belzebubo pagalba: jis nugalės Hitlerį, bet užtai turės Staliną, kuris pasaulio opinijoje nė kiek nėra geresnis už Hitlerį. Tada Rooseveltas paprašė Stalino, kad jis panaikintų Kominterną, kad duotų šiek tiek laisvės savo kraštuose. Ir iš tiesų, Stalinas sutiko panaikinti Kominterną, ką jis ir padarė dekretu, išleistu 1943 m. gegužės 15 d. Už tą dekretą Stalinas gavo iš Roosevelto 13 bilionų dolerių karui tęsti. Naivūs ir vaikiškai galvoja žmonės pamanė, kad Rusija daugiau krikščionybės nepersekiuos, kad ji dabar bus gera. Dabar kyla klausimas, ar iš tikrųjų tuo dekretu Kominternas išnyko nuo žemės paviršiaus. Iš tikrųjų Kominternas viešai nebesirodė, bet nuėjo į pogrindį. Kominterno

personalas tęsė savo darbą įvairiuose panašiuose skyriuose, pvz. OMS (Otdiel Meždunarodnoi Sviasi — Tarptautinio Susisiekingo Skyrius). Aiškiai buvo matyti, kad komunistinis veikimas visose šalyse buvo labai suderintas, truputį moksliskiau kalbant, sinchronizuotas: „vienybės frontai“, „liaudies frontai“, visokios Rusijai palankios draugijos pradėjo platintis ir pan. Taigi Kominterno darbas buvo tęsiamas toliau. Kominterno darbus daugeliu atvejų perėmė **Politbiuras**, tas aukščiausias komunistų partijos autoritetas, kurio viso pasaulio komunistai turi klausyti. Be politbiuro, turizmo skyriai, kurie plačiai visur veikia, atlikdavo komunistų partijai visokius patarnavimus. Šiaip jau galima sakyti, kad 1943 metais Kominternas, kuris be abejo komunistams buvo suvaidinęs labai svarbų vaidmenį, pasibaigė.

Kominformas

Bēgo laikas. Pagalīu ir Jungtinēs Amerikos Valstībēs suprato, kad Stalinas iš Potsdamo išsivežē vilko grobī. 1947 m. sausio 7 d. atsistatydino iš užsienio reikalų ministerio pareiģų Byrnes it jo vietā užēmē generolas Marshall, kuris pragarsējo savo Marshallio planu. Pagal šitā planā Vakarų Europos valstībēs, ypatingai Vokietija, turējo būti atstatytos. Maskvai tas Marshallio planas labai nepatiko. Rusija paskelbē preš tā planā vadinamā „termitų karā”. Termitai dar žinomi kitu žodžiu: baltosios skruzdēlēs, kurios užpuola namus, išēda takus sienose, balkiuose, taip kad vienā netikētā dienā namas sugriūva. Tas vadinamasis šaltasis karas ir sukasi apie Marshallio planā ir jo logiškā išdavā — Atlanto Santarvę. Rusijos reakcija prieš Marshallio planā buvo Kominformo sukūrimas, į kurį įējo pati Rusija, Jugoslavija, Bulgarija, Rumunija,

Vengrija, Lenkija, Čekoslovakija ir prancūzų bei italų komunistai. Kominformo dekretas buvo pasirašytas Belgrade 1947 m. spalio 5 d. Pilnas Kominformo vardas yra Komunistinis Informacijos Biuras. Dabar tos organizacijos centras yra Bukarešte. Kominformas yra galingas Rusijos ir visų komunistų propagandos įrankis. 1948 m. jis nustojo vieno svarbaus nario, ką visi komunistai labai nemaloniai pergyveno. Tai buvo pirmas atsitikimas, kad viena komunistine valstybe atsisako nuo Rusijos vedamo komunistinio fronto ir eina savo keliu. Tą padarė Jugoslavija per savo valstybės galvą Tito. Tai buvo pirmutinis atsitikimas, bet kažin, ar tai yra paskutinis. Ar daugiau titoizmų nebus? Kominformas turėjo Bukarešte 1949 m. lapkričio 29 d. savo suvažiavimą, kuriame buvo priimti nutarimai: apsaugoti taiką (kas komunistų galvoje reiškia ginkluotis), išlaikyti vieningą vi-

so pasaulio darbininkiją ir kovoti prieš titoizmą, t. y. kad kitų kraštų komunistai neatsisakytų klausę Maskvos ir nesumanytų eiti atskirais keliais, kaip Tito Jugoslavijoje yra padaręs. O Titui buvo nusibodę, kad Maskvos Kominformas žiūrėtų į jo puodą, ką jis savo krašte verda ir ką valgo.

KOMUNIZMO IR KRIKŠČIONYBĖS PANAŠUMAI IR SKIRTUMAI

Juozapas de Maistre, kuris pergyveno prancūzų revoliuciją, parašė šituos pranašiškus žodžius: „Kada aš žiūriu į bendrą moralinių principų susilpnėjimą, į pažiūrų įvairumą, į valstybių braškėjimą dėl pagrindų stokos, į mūsų reikalų platumą ir mūsų priemonių menkumą, man rodo, kad tikra išmintis reikalauja dviejų galimybių: arba kad atsirastų nauja religija, arba kad krikščionybė koku nors ypatingu būdu atnaujėtų.“

Atrodo, kad krikščionys, katalikai, ne-

žiūrint Bažnyčios pastangų, neatnaujino krikščionybės savo širdyse, todėl kilo nauja religija — komunizmas. Marksizmas nepasitenkina pagerinimu darbininkijos gerbūvio, geresnio atlyginimo, geresnių namų, jis nori būti pasaulėžiūra, nori būti drauge ir filosofija ir religija. Kas įsigilino į dialektinį Markso materializmą, tas suprato, kad komunistas turi būti materialistas ir ne bet koks, bet materialistas komunizmo prasme. Viskas, kas pasaulyje dedasi, kas vyksta su komunistu ir su visais žmonėmis dabar ir po mirties, turi būti išaiškinta ir suprasta pagal dialektinį materializmą. Jeigu kas mano, kad komunistai bendraus kada nors su krikščionimis, juos toleruos ir nustos kada nors juos persekioję, tas yra naivus, vaikiškas ir pasirodo, kad nesuprato, kas yra Markso dialektinis materializmas ir visiškai nesugebėjo pasimokyti iš 36 metų komunistų viešpatavimo Rusijoje ir rusų užimtuose kraštuose bei

visame pasaulyje. Marksizmas-leninizmas yra religija ir nori pavaduoti ir užimti kiekvienos kitos religijos vietą. Čia ir yra komunizmo panašumas su krikščionybė, kad jis nori būti religija, kaip kad krikščionybė yra religija.

Katalikybė, būdama Kristaus įsteigta, save laiko visiškai neklaidinga ir vienintelė autentiška. Visos kitos krikščioniškos šakos yra tiek klaidingos, kiek toli nutolsta nuo katalikybės. Komunizmas pretenduoja būti vienintelė teisinga forma tarp visų kitų socializmo sistemų, kaip ir tarp visų religijų. Apie religiją sovietų „Bezbožnikų“ vadovėlis, kuris yra lyg koks katekizmas, štai ką sako: „Reikia išmokti kovoti prieš religiją, reikia parodyti, kaip ji šiandien lošia kontrarevoliucijos rolę, kaip ji yra kenksminga ir kokių būdu ji yra kapitalizmo liekana žmonių sąžinėse; reikia suteikti kovojuojantiems bedieviams ginklą, kad geriau galėtų kovoti prieš dirbančios

klasės prietarus..." (Cituota iš Esai d'une Somme Catholique contre les Sans-Deu, Ed. 2. pusl. 7). Bucharinas savo „Komunizmo A B C" sako: „Religija ir komunizmas yra visiškai nesuderinami dalykai, kaip teorijoje, taip ir praktikoje", (Ibid. psl. 8). Kada apie 1923 metus jau Rusijoje buvo aišku, kad komunizmas laimėjo, tada rusų stačiatikių Bažnyčios patriarkas Tichonovas įsakė savo dvasiškijai nusileisti komunistų valdžiai ir, kilus badiui, kada valdžia pasiūlė Bažnyčiai atiduoti savo auksinius ir sidabrinus kulto turtus, buvo taip pat patriarko įsakyta juos atiduoti. Šitoks elgesys iš Bažnyčios pusės gavo „ištiestos rankos" politikos vardą, nes buvo manyta, kad tokiu būdu gerai nuteiks komunistus religijai, Bažnyčiai. Tokią ištiestos rankos politiką vedė Rusijos musulmonai, žydai ir net katalikai. Ištiestą ranką komunistai su panieka atmetė ir toliau tęsė Bažnyčios persekiojimą.

Ne vienas bus stebėjęsis ir savęs klausęs, kodėl komunistai keičia savo elgesį: vieną kartą jie griežčiausiai draudžia kiekvieną nuosavybę, o paskui ją leidžia; buvo laikas, kada neapkentė Hitlerio, paskui padarė nepuolimo sutartį ir naciai pasidarė geri Rusijoje ir nieko negalima prieš juos rašyti, paskui prisideda prie nacių teismo Nuernberge ir prie jų korimo. Buvo laikas, kad komunistai save skelbė didžiausiais pacifistais, paskui atėjo laikas, kada pasidarė didžiausi militaristai, lygiai kaip ir visos fašistinės ir kapitalistinės valdžios. Kalba ir rašo prieš fašizmą, o patys savo krašte įsteigė didžiausią diktatūrą, kuri jokia būdu negali būti perviršyta. Kalba ir rašo baisiausiai prieš inkviziciją, o patys savo kraštą pavertė didžiausia inkvizicija. Išeina, kaip pas tą Afrikos negra, kuris paklaustas, ar gera vogti karvę, atsakė: „Jeigu kas man karvę pavagia, tai yra labai blogas dalykas, o jei

aš kitam karvę pavagiu, tai yra labai geras dalykas". Ne vienas bus stebėjęsis, kodėl ilgamečiai komunistai yra likviduojami. Atrodo, kad jie per tiek metų neišmoko suprasti komunizmo sistemos. Kas buvo komunistų revoliucijos pradžioje Rusijoje, žino, kaip jie buvo nusistatę prieš visokius medalius, žvaigždes, bendrai, visokias kondecoracijas, nes visa tai buvo laikoma prieš klasių lygybę, o dabar pažiūrėk į raudonosios armijos maršalų krūtines, kiek pamatysi kondecoracijų, lygiai taip kaip ir fašistų armijose. Kol komunistai dar nėra paėmę valdžios, kovoja prieš mirties bausmę, o kai paima viršų, tą mirties bausmę labai plačiai vartoja. Jie daro lygiai taip, kaip darė fašistinė Hitlerio valdžia. Kur įvyksta koks darbininkų streikas, jie visada atsistoja darbininkų pusėje, o kada 1953 metais įvyko Berlyne darbininkų streikai, tai komunistai tuos darbininkus šaudė, lygiai taip kaip ir fašistų valdžios

daro. Taigi kiti savęs klausia, ką komunistai naujo išrado, kas yra geriau. Jie, be abejo, apie visą šitą elgesio įvairumą atsakys, kad visa tai pareina nuo taktikos, nuo prisitaikymo. Bendra ir pagrindinė komunizmo mintis yra, kuri nesikeičia, tai **kova prieš pasaulio blogybes**. Tai yra ta pati mintis, kurią ir krikščionybė turi ir kuri vadinasi **kova prieš nuodėmę**. Komunizmas, kovodamas prieš pasaulio blogybes, pirmoj eilėj turi tikslą **pakeisti pasaulį**. Krikščionybė, kovodama prieš nuodėmę, nori pirmoj eilėj **pakeisti žmogų**, sutvarkyti jo širdį, kuri yra laikoma visų blogybių šaltiniu. Komunizmas nori pirmiausiai reformuoti ekonomiją, produkciją, darbo sąlygas, nelygų turtų padalinimą, pašalinti, kad vienas žmogus nenaudotų kito žmogaus darbo savęs praturtinimui. Ir jeigu visas tas sąlygas ekonominėje srityje vykdysi, tai pasaulis turės pasidaryti kitoks. Žmonės todėl yra vieni kitų ne-

pakenčiami, nes riejasi, kaip šunes dėl kaulo gabalo. Jeigu pašalinsi iš pasaulio nelygų turtų padalinimą ir jeigu visi lygiai turės dirbti ir visi gaus lygiai, kas reikia pragyvenimui, tai tada žmonės gyvens kaip broliai — meilėje, sutikime, džiaugsme. Krikščionybės pažiūra yra visiškai kitokia. Ji irgi kalba apie transformaciją. Šv. Paulius rašo romėnams (Rom. 12:2): „Nesitaikinkite prie šio pasaulio, bet patys save perdirbkite savo dvasios atnaujinimu, kad iširtumėte, kas yra Dievo valia, kas gera, kas įtinka ir kas tobula“. Taigi panašumas tarp Markso ir šv. Pauliaus yra tas, kad abu kalba apie transformaciją, apie pakeitimą; gi skirtumas tarp jų yra tame, kad Marksas nori pirmiau pakeisti pasaulį ir per pakeistą pasaulį pakeisti žmogų, o šv. Paulius nori pirmiau pakeisti žmogų, o paskui per pakeistą žmogų atnaujinti pasaulį. Šv. Paulius mato, kad Romos pagoniškoji imperija atima krikščionims

visas teises, atiduoda juos liūtams teatruose, juos kankina kalėjimuose, juos degina. Įsivaizduokime, kad šv. Paulius būtų kalbėjęs ir rašęs, kaip koks marksistas ir komunistas: „Paskelbkime revoliuciją, kapokime Romos tironams galvas”. Kas būtų įvykę? Krikščionybė būtų pasidariusi kokia nors ekstremistų politinė partija ir daugiau nieko. Šv. Paulius buvo apaštalas, o ne diktatorius ar koks žemos rūšies revoliucionierius. Jeigu Šv. Paulius ir su juo visi krikščionys būtų taip kovoję prieš pasaulio blogybes, prieš tiraniją, prieš vergiją, prieš persekiojimus, kaip šiandien komunistai kovoja su neapykanta, cinizmu, kerštu, kas šiandien bekalbėtų apie krikščionybę? Šv. Paulius neskelbė kokios hipotetiškos naujos santvarkos, kuri įvyks kada nors ateity, kurioje krikščionys turės ypatingas privilegijas, bet jis skelbė **Dievo karalystę žmogaus širdyje**, kurią kiekvienas žmogus — ir vargšas

ir vergas — gali turėti tuojau pat, jeigu jis atgimsta, atnaujina savo protą ir širdį Dievuje. Tam žmogaus atgimimui nėra reikalo laukti, kada sugrius Romos imperijos tiranija. Iš tikrųjų, kada žmonių širdys atsinaujino Dievuje, pagoniškos imperijos savaime sugriuvo ir atėjo nauja krikščioniškoji santvarka.

Komunizmas ir krikščionybė sutinka tame, kad abu kuria rojų, skirtumas yra, kad komunizmas kuria žemišką rojų, o krikščionybė — dangišką rojų. Komunistų eschatologija (graikiškas žodis, kuris reiškia paskutinius daiktus) yra žemiškas rojus, kurio dar niekas nėra matęs ir taip pat nematys; kokia komunistų generacija jį galės pamatyti ar į jį patekti, bet jo dabartinės kartos neragaus. Kiekvienas komunistas turi turėti dideli tikėjimą, kad tas rojus kada nors įvyks.

Taigi, jeigu į komunizmą pažvelgi kiek giliau, jo uždavinys atrodo nepa-

prastai sunkus ir jo ateitis gerokai tamsi, nes organizuoja keršto ir neapykantos jėgas prieš Dievą, be Kurio tikros laimės žmonijai nėra.

KRIKŠČIONIŲ PAREIGOS KOMUNISTŲ ATŽVILGIU

Katalikas, kalbėdamas apie komunizmą, turi išvengti dviejų klaidų: nekalbėti prieš komunistus su neapykanta, pašaipą ir apkaltinimu, kad kiekvienas komunistas yra blogos valios žmogus, kad komunistuose nieko nėra gero, kad jie su degtuku ir žibalu bėgioja, kur kokią bažnyčią galėtų padegti ir kokiam kunigui ar vienuoliui, ar bet kokiam į Dievą tikinčiam žmogui galvą galėtų nukirsti. Antra klaida, kurios katalikai turi išvengti: neginti dalykų, kurie savyje yra peiktini, nors ir pačių katalikų padaryti. Ir iš tiesų, jeigu giliau pasiskaitai knygas, kurios katalikų plunksnos yra parašytos, pastebi tą norą pripažinti ir savo klaidas,

padarytas praeityje ir dar tebedaromas dabar.

Krikščionys pasidarė pradžioje pagoniškame pasaulyje kaip **žemės druska**, taip jie turi pasirodyti ir dabar. Krikščionybė nesuabejojo perimti ir iš pagoniško pasaulio, kas buvo jų gerai padaryta: šiandien turime ir Aristotelį, ir Platoną pasiėmę, kurie nebuvo krikščionys, nes gyveno prieš Kristų, skaitome Homerą, Virgilijų ir pan. Pirmieji krikščionys turėjo vieną nepaprastai gražią ypatybę, kad jie buvo geri krikščionys, todėl jie ir iš savo tamsių katakombų labai gražiai nušvietė pagoniškas tamsybes. Mes to paties negalime pasakyti apie krikščionis, kuriuos matė Marksas, kada jis rašė „Kapitalą“ ir „Komunistų Manifestą“. Devynioliktasis šimtmetis buvo ypatingas šimtmetis — jame pirmą kartą pradėjo bėgioti geležinkeliai, pirmą kartą nušvito miestai elektros šviesa. Sociologijoje viešpatavo Maltuso min-

tys: „mažiau vaikų, mažiau vaikų”, nes žmogus pasidarė pigus daiktas. Darvinas pirmą kartą pradėjo mokyti, kad žmogus kilęs iš beždžionės, kad Dievas nesutvėrė pasaulio, bet jis pats savaime atsirado, ir viskas, kas tame pasaulyje yra, išsivystė evoliucijos keliu. Tame pačiame šimtmetyje kilo visuose pasaulio kampuose tautiškas judėjimas, kurį absoliutiškai monarkai stengėsi užgniaužti. Atsirado nauji miestai, smilkstantys miestai su nauja industrija, be katedrų, be senovinių tradicijų, šventyklų, susikūrė nauja anonimiška žmonių masė, kuri vadinosi proletariatu. Tolimos kelionės po svetimus kraštus atrado naujas primityviškas tautas. Susidarė naujas mokslas, vadinamas entnografija ir etnologija, kuris studijavo tas naujas tautas, jų papročius, jų religiją. Susikūrė naujas mokslas, kuris vadinasi palyginamųjų religijų mokslu. Visas religines tiesas, taip pat ir katalikybės tiesas, pradėta aiškinti sim-

boliškai. Kilo nauja kryptis, vadinamas modernizmas. Taigi visas naujas gyvenimas gerokai atsipalaidavo nuo religijos; taip pat ir nuo katalikiškosios.

Popiežiai suprato naujos padėties kritiškumą. Bažnyčia paskelbė dvi svarbias dogmas: Marijos Nekalto Prasidėjimo dogmą, (1854 m.), per kurią turėjo tikslą pabrėžti antgamtinį žmogaus paskyrimą, ir paskui Popiežiaus neklaidingumo dogmą Vatikano Santaryboje (1869—1870 m.). Tos dogmos tikslas buvo užtikrinti Bažnyčios autoritetą, nes visos kitos žemiškos valdžios jau gerokai buvo praradusios savo dieviškąsias privilegijas, ir jau niekas nebenorėjo tikėti, kad **omnis potestas a Deo**, kaip seniau buvo mokoma, bet kiekviena valdžia paeina iš liaudies. Didelį smūgį suteikė religijai vokiečių filosofija, kuria mokyti sluoksniai buvo persiėmę. Taip nuo Bažnyčios nutolo darbininkija, arba proletariatas, ir intelektualai, arba mokytieji sluoksniai.

Kaimiečiai pasiliko dar ištikimi senajai religijai, tai yra žmonių sluogsnis, kuris maitina visus kitus, moka mokesčius ir mažą balsą teturi viešame gyvenime. Apie tikėjimą buvo kalbama kaip apie **religio depopulata**, tai yra tikėjimas, kuris nebeturi žmonių. Nukrikščioninime labai daug prisidėjo žydai, kurie, pirma, nebūdami krikščionys, savaime nemėgsta krikščionybės; antra, žydai kaltina krikščionis pogromuose, kuriuose gyvybių nedaug težūdavo, bet jie labai išgąsdindavo žydų gyventojus; trečia, žydai niekados nemėgo stiprių tautišku valdžių, nes manė, kad susipratusios valdžios ir tautos bus nepalankios žydams. Todėl kiekvienas judėjimas, kuris kildavo prieš valdžią, buvo žydų laikomas kaip savo tautos išsivadavimas.

Kad žydai yra nepalankūs krikščionybei yra suprantamas dalykas. Pavyzdžiui, Vokietijoje daug žydų nepatekdamo į universitetų profesorius, jeigu ne-

pereidavo į protestantizmą. Yra sakoma, kad žydai turi priežodį, kuris štai kaip skamba: „Jeigu Kristus šiandien dar gyventų, mes jam langus išdaužytume“. Šitoks posakis, žinoma, nerodo, kad žydai turėtų daug simpatijų krikščionybei. Komunizmo steigėjas — Marksas buvo žydas, nors paskui perėjo į protestantizmą. Nei Marksas, nei jo padėjėjas Engelsas, kaip jau matėme visiškai netikėjo į Dievą, taigi iš jų nieko geresnio nebuvo galima ir laukti: jie sukūrė stiprų judėjimą, kuris buvo ateistinis, internacionalinis ir prieškapitalistinis. Valdžios žmonės ir kapitalistai oficialiai dar laikėsi kokios nors religijos ypatingai, jeigu ji buvo tautiško pobūdžio, kaip pvz. Rusų Pravoslavų Bažnyčia, ir kaikuriuose šalyse protestantų bažnyčios buvo laikomos valstybės bažnyčiomis, kaip pvz. Prūsijoje, Anglijoje Škotijoje, Švedijoje, Norvegijoje ir pan Nors Prancūzija, Italija yra savaime ka-

talikiški kraštai, bet Katalikų Bažnyčia buvo gerokai spaudžiama. Ispanijoje prieš civilinį karą, nors ir monarkija valdė, bet valdžioje būdavo visados daug masonų, todėl negalima sakyti, kad Katalikų Bažnyčia Ispanijoje buvo jau labai globojama, ką rodo ir tas faktas, kad jėzuitai buvo, berods, šešis kartus iš Ispanijos išvaryti. Gal labiausiai Katalikų Bažnyčia buvo valdžios globojama Austrijoje ir Vengrijoje, bet ta valstybės globa Bažnyčiai buvo tokia įkyri ir prikli, kad Bažnyčia jieškojo priemonių nuo jos atsipalaiduoti. Bažnyčia, kaip dvasiška įstaiga, nėra surišta su jokia politine forma, bet, iš kitos pusės, stengiasi sugyventi geruoju su visomis valdžiomis, nes, pagal Kat. Bažnyčios mokslą, Bažnyčia ir valstybė turi savo atskiras veikimo sritis, o bendruose klausimuose Bažnyčia stengiasi geruoju susitarti. Taigi jokių būdų negalima Kat. Bažnyčios kaltinti, kad ji būtų kada nors padėjusi valdžiai ar vals-

tybei išnaudoti darbininkus. Priešingai, visa eilė popiežių enciklikų rodo, kad Bažnyčia užstojo darbininkiją ir gynė jos reikalus, kada dar niekas kitas proletariato negynė. Daugiausiai yra kaltinami kapitalistai ir labai daug žmonių, ne tik socialistai ir komunistai, bet ir kiti nepagali tamsių dažų piešti kapitalistų elgesį su darbininkija. Pradžioje ir dar vėliau kapitalistai buvo laisvi. Valdžia kapitalistus palaikydavo, nes norėjo, kad tautinė industrija plėstųsi, kad tautos turtas didėtų, kad galėtų atlaikyti konkurenciją su kitų šalių industrija, kad tautos prieauglis gautų darbo, nes žinojo, kad liaudis negali duoti darbo visiems. Pavyzdžiui, Vokietija 1830 m. turėjo 30 milijonų gyventojų, o šito šimtmečio pradžioje tame pačiame plote jau gyveno 70 milijonų. Kiekvienas supranta, kad tokį gyventojų skaičių be stiprios industrijos negalima nei išmaitinti, nei darbu aprūpinti. Kapitalistai turėjo vi-

sados didelę galią prieš valdžią. Jeigu kapitalistai turėdavo ginčų ir nesusipratimų su darbininkais, kurie norėdavo pakelti streiką, kad padidintų uždarbį, tuojau šaukdavosi valdžios, kuri bėgdavo su policija ir kariuomene malšinti darbininkus. Ar reikia stebėtis, jeigu ta vargšė darbininkija, prislėgta, išnaudota, iš pykčio dantimis grieždavo prieš valdžią, kuri palaikydavo kapitalistus. Labai retas dalykas, kad kapitalistai būtų stengęsi išrišti darbininkų klausimus pagal religinius principus. Priešingai, pats žinau atsitikimų, jog kapitalistai nesutikdavo, kad kunigai eitų į fabrikus dėstyti ir aiškinti darbininkams popiežių enciklikas, grasindami, kad ateity nebesėls bažnyčios, katalikiškų mokyklų ir, jeigu drąsus klebonas ir tų grasinimų nepabijojo, dažniausiai tas reikalas atsidurdavo pas vyskupą arba nueidavo net į Romą.

Ilgametis patyrimas parodė, kad sun-

kiausiai yra perdirbti ir pakeisti darbdavius, fabriką savininkus, kapitalistus. Kapitalo mechanizmas yra toks komplikotas dalykas, tautinė ir internacionalinė kompetencija, arba konkurencija, yra tokia didelė, kad pavienių savininkų reformos neša tik pavojų. Todėl moderniškais laikais valdžios savo įstatymais turėjo įsikišti ir uždėti pareigas visoms industrijoms darbininkų atžvilgiu. Katalikų Bažnyčia turi apibrėžtą įtaką — viena, dauguma tų savininkų nėra katalikai, o yra protestantai ar žydai, gi kurie pagal krikštą yra katalikai, visiškai nepraktikuoja savo tikėjimo, todėl jie Bažnyčios neklauso. Tie gi, kurie yra geri katalikai, manau, stengiasi sudaryti savo darbininkams geras sąlygas.

Daugiausiai kenkia Kat. Bažnyčiai ateistai, kurie ją peikia ir peiks, kaip peikia patį Kristų. Toks Zola rašo: „Krikščionybė yra antisocialinis ir antihumaninis mokslas: tai yra mirties, o ne gy-

vybės mokslas, kuris neigia žemę antgamtiško gyvenimo naudai; apgaulingas pritraukimo būdas, kurio pagalba siekiama jau per daug jaučiama dominacija” (Cituota: Le Communisme et Les Chrétiens, par Francois Mauriac, Daniel-Rops straipsnyje, psl. 234). Zola nieko mažiau ir nieko daugiau nereikalauja iš Bažnyčios kaip tik, kad ji atsisakytų nuo savo dieviškosios misijos vesti žmones į dangų, į jų amžino paskyrimo vietą. Nuo to Bažnyčia negali atsisakyti ir neatsisakys. Bet krikščionybė turi visus elementus darbininkų klausimą išrišti. Henri de Man yra padaręs nepaprastai gilią ir nuostabią pastabą, kad pačios darbininkų revoliucijos yra savo pagrinde krikščioniškos minties išdava. Pvz. Azijoje tos alkstančių, badaujančių ir vargstančių nuo savo tironų minios nedarė revoliucijų, nes kiekviena revoliucija suponuoja, kad broliui turi padėti, nors ir yra pavojus, kad krisi ir žūsi

nuo tirono rankos. Taigi išeina, kad komunizmas yra daug krikščioniškesnis, negu jis mano, kad jis savo pasisekimui panaudojo ir tebenaudoja krikščionišką dinamizmą, krikščioniškus šaltinius. Išeina, kad komunistai daro tą, ką krikščionys senai turėjo daryti, bet nedarė ar nepakankamai darė, kad nepagerino darbininkų būvio.

Pasakoja, kad Anglijoje buvęs vienas žmogus, kuris eidamas pro šalį, kiekvienam kaliniui kepurę nukeldavęs. Kada kiti jo paklausė, kodėl jis taip daręs, tai tas anglas atsakęs: „Kada aš pamatau kalinį, man rodos, jog aš esu kaltas, kad tas žmogus pateko į kalėjimą“. Man rodos, kad kiekvienas katalikas, eidamas pro šalį, turėtų nukelti komunistui kepurę, nes jis yra kaltas, kad tas žmogus yra komunistas. Jeigu kiekvienas būtų geras katalikas ir atliktų savo šventas pareigas ir bažnyčioje ir visuomenės gyvenime, neturėtume tiek mizerijos ir paties komunizmo.

Įdomu pastebėti, kad visa polemika tarp komunistų ir krikščionių eina iš tikrųjų nelygioje plotmėje. Jeigu katalikai ar tiki krikščionys rašo ar kalba prieš komunistus, tai vis puola komunistų doktriną, jų dialektinį materializmą, jų istorijos supratimą, bet mažai tekalba apie komunistų privatinį gyvenimą. Tam yra įvairių priežasčių: pirma, katalikai nemėgsta raustis po svetimą asmenišką gyvenimą, antra, komunistas nėra susirišęs su jokia moraliniu kodeksu, kuris yra bendrai visų priimtas ir kurio pildymas nulemtų komunisto, kaip žmogaus, kaip moralinės būtybės, vertę. Komunistui viskas yra leista, ką partijos vadovybė hic et nunc laiko svarbiu dalyku. Tie, kurie nėra komunistai arba yra paprasti komunistai, dažnai nè žinote nežino, kokių tikslų partija šiuo momentu siekia. Taigi komunistui vertinti nėra objektyvaus masto.

Iš kitos pusės, kada komunistai už-

puola savo priešus, jie dažniausiai puola žmones, pvz. olšauskus, kunigus arba ispanų inkviziciją ir pan. Žmogui visados galima ką nors prikišti. Ir patys didžiausi šventieji patys prisipažįsta, kad jie dar toli buvo atsilikę nuo krikščioniško idealo, nuo šventumo. Kiekvienas katalikas gali ir pagaliau turi sakyti, kad jo mokslas, kuriuo jis seka, yra daug aukštesnis, negu jo darbai, ypatin-
gai, jeigu mes žmogaus darbus vertiname istorijos šviesoje, kokias tie žmogaus darbai turėjo pasekmes. Tų darbų autoriai neturėjo tos šviesos, nežinojo, kokias pasekmes turės jų darbai, todėl negalėjo pasimokyti, pradėdami tuos darbus. Taigi komunistai, kurie teisia krikščionių, katalikų, bendrai savo priešų darbus, visados bus teisūs, bent taip atrodo. Jeigu komunistai sako darbininkams, kad Bažnyčia palaiko ar palaikė kapitalistus, tai jie teisia žmones, o ne Bažnyčios doktriną, nes Evangeli-

joje niekur nėra pasakyta, kad reikia daugiau turtingus palaikyti, bet, priešingai, Kristus savo gyvenime draugavo su vargšais, su žemiausių sluoksnių žmonėmis. Jeigu komunistai žino, kad krikščionys, būdami turtingi, nebuvo pakankamai geri su savo darbininkais, arba nebūdami patys turtingi palaikė turtinguosius, tai reikia tą prileisti ir nėra reikalo norėti nuplauti jų kaltės, nes tie žmonės neatitiko krikščioniškam idealui, Evangelijos reikalavimams. Jeigu Leonas Blum sako: „Bažnyčia buvo pagelbininkė ir pačios nešvariausios socialinės opresijos instrumentas, kaip kad ji buvo pagelbininkė ir labiausiai atžagareiviškos politinės reakcijos instrumentas”, gal tas apkaltinimas tinka Pravoslavų Bažnyčiai ar kokiam protestantiškai bažnyčiai, kuri buvo pasidariusi valstybės tarnaitė ir net vergė, bet tas apkaltinimas tikrai netinka Kat. Bažnyčiai, kaipo tokiai. Jeigu kas to

nemato, tegul pasiskaito popiežių enciklikas. — Prieš raudonosios žvaigždės revoliuciją pastatysime Kryžiaus revoliuciją, ir ateitis spręs, kas laimės pergalę.

„Con licencias eclesiasticas”.

T u r i n y s

	Psl.
Mielam skaitytojui	3
Komunizmas	5
Dialektinis Materializmas	7
Markso Dialektinis Materializmas	12
Ar Religija — Žmonijos Opiumas?	20
Rusų Marksizmo istorija	29
Marksizmas - Leninizmas Rusijoje	37
Leninas	39
„Dievas persekioja mane”	46
„Dialektinis” Materializmas	48
Marksizmo - Leninizmo kritika	57
Komunizmo kovos būdai	68
Kova prieš komunizmą	79
Kovotojai už komunizmą	93
Karolis Marksas	93
Fridrikas Engels	96
Kominternas ir Kominformas	107
Kas yra Kominternas?	108

Pirmasis Internacionalas	108
Antrasis Internacionalas	112
Trečiasis Internacionalas.....	116
Kominformas.....	122
Komunizmo ir Krikščionybės pa- našumai ir skirtumai.....	124
Krikščionių pareigos komunistų at- žvilgiu	134
Turinys	150

L A I K A S ,

ARGENTINOS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS, —
plačiausiai skaitomas laikraštis P. Amerikoje.

*

LAIKE yra literatūros ir mokslo, moterų, skautų, šachmatų, sporto ir sveikatos skyriai.

*

LAIKE rasi plačią politikos apžvalgą, daug žinių iš Okupuotos Lietuvos, poezijos ir lengvų pasiskaitymų.

LAIKE yra platus kronikos skyrius iš visų lietuviškų kolonijų.

*

Nedelsdamas pats užsisakyk LAIKĄ
ir paragink kitus Jį skaityti!

A d r e s a s : LAIKAS, Mendoza 2280,
Avellaneda, Rs. As.,
Argentina.